

Rynek turystyczny Dubaju

Piotr Kopalski

2017

Spis treści

Wstęp.....	2
I. Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej.....	3
1. Ogólne informacje o badanym kraju/regionie.....	3
2. Atrakcje turystyczne przyciągające największą liczbę turystów.....	7
3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna.....	21
4. Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności.....	25
5. Narodowa administracja turystyczna. Narodowa organizacja turystyczna. Rynki docelowe i narzędzia promocyjne.....	28
6. Inne uwarunkowania rozwoju turystyki. Kształcenie kadr, ośrodki badawcze i inne.....	30
II. Rynek recepcji turystycznej - turystyka krajowa.....	30
III. Rynek recepcji turystycznej – turystyka zagraniczna.....	30
1. Przyjazdy i główne regiony emitujące.....	30
2. Dochody z turystyki przyjazdowej.....	40
3. Analiza profili konsumenckich turystów pochodzących z najważniejszych rynków emisyjnych.....	43
4. Główne obszary koncentracji przyjazdowego ruchu turystycznego.....	43
IV. Rynek emisji turystycznej (turystyka wyjazdowa).....	43
V. Znaczenie badanego rynku dla Polski/regionu.....	45
Podsumowanie.....	46
Bibliografia.....	48
Spis Tabel.....	51
Spis Rycin.....	51

Wstęp

Dubaj to miasto, które jeszcze 30 lat temu było pustynią. Odnalezienie złóż ropy w latach 60 zeszłego wieku, pomogło rozwinąć je do stanu obecnego, który z pewnością określić można jako metropolia przyszłości. W 2017 roku miasto zostało sklasyfikowane na 4 pozycji pod względem najchętniej odwiedzanych miast na świecie. W 2016 roku liczba przyjazdów sięgnęła aż 14,87 miliona osób, co jest doskonałym wynikiem w skali światowej. Polacy coraz chętniej wybierają ten kierunek, jako miejsce spędzania swojego urlopu. Turystyka przyjazdowa do Polski, praktycznie nie istnieje.

Celem poniższej pracy jest odpowiedź na pytania: jaką rolę odgrywa rynek turystyczny Dubaju w skali światowej, co jest w nim warte szczególnej uwagi a także określenie dalszych perspektyw jego rozwoju i jakie niesie to możliwości dla ludzi w Polsce i na świecie.

Praktycznym celem pracy jest pomoc przedsiębiorstwom turystycznym w ulepszeniu swojej oferty wyjazdowej poprzez lepsze dostosowanie jej do wymogów rynku, a także dostarczenie najświeższych informacji na temat Dubaju.

Metody badawcze zastosowane przez autora tej pracy to: obserwacja uczestnicząca, i analiza źródeł wtórnych.

Najważniejsze źródła informacji wykorzystane w tej pracy to strony internetowe: visitdubai.com oraz dubai.ae. Są to oficjalne strony administracji Dubaju, statystyki zawarte w ich treści były bardzo pomocne. Dane do części opisowych udało pozyskać się ze stron polskich, dokładniejsze dane autor znalazł na portalach anglojęzycznych. Duże znaczenie miała też wiedza pozyskana przez autora podczas podróży do Dubaju.

I. Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej

1. Ogólne informacje o badanym kraju

Dubaj to jeden z emiratów arabskich razem z emiratami Abu Zabi, Szardża, Adżman, Umm al-Kajwajn, Ras al-Chajma i Fudżajra tworzą kraj znany, jako Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Kraj ten położony jest w strefie klimatu zwrotnikowego kontynentalnego suchego, który w głębi kraju przeradza się w skrajnie suchy. Powierzchnia kraju jest w większości nizinna oraz pustynna (około 97% powierzchni państwa zajmuje pustynia Ar-Rób al-Hali). Na wschodzie kraju piętrzą się niewielkie góry Al-Hadżar al-Gharbi. Najwyższym szczytem państwa jest Dżabal Jibir (1517 m n.p.m.), nie jest to jednak najwyższy punkt kraju, ten leży na zboczu góry Dżabal al-Dżajs (1910 m n.p.m.), której szczyt wznosi się już na terytorium Omanu. Dubaj położony jest nad Zatoką Perską, na północny wschód od Abu Dhabi i na południowy zachód od Szardży.

Ryc. 1. Położenie Zjednoczonych Emiratów Arabskich

Źródło: http://www.um24.pl/upload/content/ZEA_www_bannery.png (09.11.2017r.).

Dubaj to miasto, które w bardzo szybkim tempie osiągnęło wielki sukces gospodarczy. Pomogły w tym odkryte w 1966 r. złoża ropy naftowej. Nie były one jednak tak duże jak w Abu Zabi i obecnie są one na wyczerpaniu a udział w PKB, który generują wynosi tylko 6%¹. Głównym źródłem dochodów Dubaju są wpływy z wolnej strefy ekonomicznej Jebel Ali oraz z turystyki. W Dubaju od lat prowadzona jest polityka gospodarcza prowadząca do uniezależnienia emiratu od wydobycia ropy i gazu ziemnego. Władze całych ZEA jak i Dubaju chcą polegać na nowoczesnych technologiach oraz edukacji. Dubaj ma aspiracje do tego, by stać się drugim Nowym Jorkiem, co w mojej ocenie idzie mu bardzo dobrze. W całym emiracie możemy zaobserwować szybki rozwój, oraz ogromną ilość nowych budowli. Na szczególną uwagę zasługuje strefa wolnego handlu – Jebel Ali.

Ryc. 2. Położenie strefy wolnego handlu Jebel Ali na mapie

Źródło: Mapy Google (09.11.2017r.)

W strefie Jebel Ali swoje siedziby posiada ponad 7000 firm z całego świata, w tym 100 firm z listy Global 500². Przedsiębiorcy w tej strefie mogą liczyć na duże ulgi podatkowe, zwolnienie z opłat celnych, formalności związanych z pracą za granicą (pozwolenie na pracę itp.), podatków korporacyjnych, oraz restrykcji związanych z walutą.

Ludność Dubaju w 2015 roku wyniosła 2,4 miliony osób. W porównaniu z rokiem 2005³ zanotowano niemal dwukrotny wzrost populacji. Większość mieszkańców Dubaju stanowią imigranci z Azji oraz Indii. Zgodnie z prawem Zjednoczonych Emiratów

¹ <http://www.abcdubaj.pl/podstawowe-informacje/dubaj-wczoraj-i-dzis/gospodarka-dubaju.html>

² https://en.wikipedia.org/wiki/Jebel_Ali_Free_Zone (09.11.2017r.)

³ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Dubaj> (09.11.2017r.)

Arabskich, obcokrajowiec nie może uzyskać obywatelstwa tego kraju. Koniecznym do prowadzenia działalności gospodarczej w ZEA jest posiadanie partnera, który jest rodowitym Emiraczką. Partner ten to tzw. słu, który pojawia się, jako główny udziałowiec firmy (powyżej 50%) i za swoją rolę dostaje od przedsiębiorcy umówione wcześniej wynagrodzenie. Mniej zamożni przyjezdni zazwyczaj zasilają szeregi firm, które zajmują się budową wieżowców w Dubaju, przeróżnych przedsiębiorstw informatycznych, a także branży usługowej.

Narodową walutą Zjednoczonych Emiratów Arabskich jest Dirham (AED). Kurs na dzień 30 listopad 2017 wynosi 0,97 PLN za 1 AED. „Obywatele polscy nie potrzebują wizy do wjazdu na terytorium Państwa Zjednoczonych Emiratów Arabskich (PZEA), jeśli udają się na okres maksymalnie obejmujący 90 dni w okresie półrocznym w celach: turystycznych, kulturalnych, naukowych, wizyty u rodziny i znajomych. Ruch bezwizowy dotyczy posiadaczy następujących ważnych dokumentów podróży: paszportu, paszportu służbowego, paszportu specjalnego i paszportu dyplomatycznego; dokument musi być ważny jeszcze minimalnie 6 miesięcy od daty wjazdu do PZEA. Ruch bezwizowy nie obejmuje osób legitymujących się paszportami tymczasowymi.”⁴

Obszar Dubaju zamieszkiwany był już 3 tys. lat p.n.e. przez hodowców bydła. Najstarsze źródło, które mówi o Dubaju to arabska księga „Majam Ma Ostojam men Asmae Al beelad wal Mawadhea” z 1095 roku. Z czasem, gdy zwiększyła się popularność handlu perłami łowionymi w Zatoce Perskiej, statki rodzinnych kupców zaczęły docierać do Chin, skąd wracały obładowane jedwabiem i porcelaną. Towary te następnie wędrowały przez półwysep arabski do Europy. Największy rozkwit handlu oraz żeglugi nastąpił pomiędzy VIII a XIII wiekiem. W XVIII wieku Al Abu Falasa, uzależnił Dubaj od Abu Zabi, aż do roku 1833. 8 stycznia 1820 roku szejka Dubaju został sygnatariuszem brytyjskiego Generalnego Pokojowego Paktu. W 1833 roku dynastia Al Maktoum uwolniła miasto spod zależności od Abu Dhabi, od tego czasu Dubaj stał się wolnym emiratem. Analogicznie jak inne miasta, Dubaj przez długi czas był wioską rybacką oraz perłową. Zmiana nastąpiła dopiero w latach 60 XX wieku, po odkryciu złóż ropy. Dnia 2 grudnia 1971 roku Dubaj razem z Abu Zabi i 5 innymi emiratami utworzyli Zjednoczone Emiraty Arabskie. Dwa lata po tym jak w roku 1971 Zatokę Perską opuściły brytyjskie oddziały Dubaj przyjął obecną walutę - Dirhamy. Dużą rolę w rozwoju Dubaju

⁴ http://www.abuzabi.msz.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/polak_w_zjednoczonych_emiratach_arabskich/ (09.11.2017r.)

miął szejka Rashid Bin Saeed al-Maktoum. Podczas jego panowania rozwinął miasto z niedużej wioski do nowoczesnego miasta z rozbudowaną infrastrukturą przemysłową i świetną siecią komunikacyjną. Sławnym cytatem Szejka Rashida jest „Mój dziadek jeździł wielbłądem, mój ojciec jeździł wielbłądem, ja jeżdżę Mercedesem, mój syn jeździ Land Roverem, jego syn będzie jeździł Land Roverem, natomiast jego syn będzie jeździł wielbłądem.”⁵. Cytat ten odnosi się do sytuacji Dubaju, i tego, co stanie się po wykorzystaniu złóż ropy. Szejka Rashid chciał uniknąć takiej sytuacji, co wraz z jego następcą mu się udało.

Ustrój polityczny Zjednoczonych Emiratów Arabskich, a więc także Dubaju to monarchia konstytucyjna, od roku 1833 Dubajem rządzi rodzina al-Maktum. Od 2006 r. władzę sprawuje szejka Muhammad ibn Raszyd al-Maktum, który jest jednocześnie wiceprezydentem i premierem ZEA. Ciekawostką jest fakt, iż władza przekazywana jest dziedzicznie, jednak to nie prawo pierworództwa decyduje o tym kto zostanie władcą a to, który z potomków wykazuje się największą inteligencją, ma najlepsze pomysły i posiada cechy, które uczynią go najlepszym władcą.

Prawo Dubaju jak i całych Arabskich Emiratów oparte jest na prawie szariatu, zgodnym z religią muzułmańską. Kodeks karny jest bardzo surowy. Za posiadanie narkotyków grożą kary wysokiego więzienia, a nawet kara śmierci, za publiczny pocałunek, również grozi kara więzienia. Homoseksualizm jest zakazany, w Dubaju grozi za niego kara pozbawienia wolności, jednak w dalszych, mniej liberalnych emiratach karany jest nawet karą śmierci. Stosunki pozamałżeńskie (zdrady) również karane są więzieniem. Prawa kobiet są ograniczone, nie ma jednak obowiązku zakrywania włosów i noszenia burek. Pod tym względem Dubaj i Abu Dhabi należą do emiratów o najbardziej liberalnym prawie. Kobiety nie mają czynnego prawa wyborczego.

Po zamachach w USA 11 września 2001 roku, ZEA obwieściły, że pomogą w szukaniu członków Al-Kaidy. Zmieniły również stosunek co do ich rządów w Afganistanie.

ZEA nie mają ostatecznie określonych granic z Omanem i Arabią Saudyjską. Granica z Arabią Saudyjską przebiega w zgodzie z porozumieniem z 1974 roku, z Omanem natomiast Zjednoczone Emiraty Arabskie nie podpisały żadnego porozumienia.

⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Rashid_bin_Saeed_Al_Maktoum, tłumaczenie własne (09.11.2017r.)

Główną religią Zjednoczonych Emiratów Arabskich jest oczywiście islam.

2. Atrakcje turystyczne przyciągające największą liczbę turystów

Dubaj to miasto, które jest wręcz naszpikowane atrakcjami. Jego przepych oraz dążenie do bycia niepowtarzalnym i najlepszym na świecie jest wszechobecne. Każdy z odwiedzających znajdzie tu coś dla siebie, a możliwości są ogromne. Kolejność przedstawionych atrakcji jest przypadkowa.

1. Burj Khalifa

Jest to najwyższy budynek na świecie, jego wysokość całkowita wynosi 829,8 m. Określany jest mianem jednego z współczesnych cudów świata, jego budowa trwała 5 lat. Rozpoczęła się 21 września 2004 a zakończyła 16 sierpnia 2009 roku. Koszt budowy wyniósł 1,5 miliarda. Znajdują się tam 163 piętra użytkowe. Na koncie posiada kilkanaście rekordów Guinnessa. Pierwsze 9 pięter zajmuje pierwszy na świecie Armani Hotel, którego wnętrza zostały w całości zaprojektowane przez Giorgio Armaniego, kolejne siedem pięter to Armani Residences – apartamenty, które również zaprojektował słynny włoski stylistka. Na 122 piętrze znajduje się ekskluzywna restauracja At.mosphere. Piętro 124 i 125 to taras widokowy, który przyciąga masy turystów z całego świata. Bardziej zamożni turyści mogą także zwiedzić sky deck, który znajduje się na 148 piętrze. Burj Khalifa w 2013 roku odwiedziło 1,87 miliona osób. Widok wieży jest iście majestatyczny i zapiera dech w piersiach.

Ryc. 3. Burj Khalifa

Źródło: http://www.burjkhalifa.ae/en/Images/BurjKhalifa-02982_new_tcm186-85702.jpg (09.11.2017r.).

Ryc. 4. Widok z tarasu widokowego Burj Khalifa

Źródło: Materiały własne.

2. Palma Jumeriah

Wyspa Palma należy do jednej ze sztucznie usypanych wysp w Dubaju. Dzięki jej budowie długość linii brzegowej w Dubaju wzrosła o ponad 500km⁶. Reklamowana jest jako 8 cud świata i podziwiać można ją nawet z kosmosu. Z pnia wyspy wyrasta 16 ramion w kształcie liści palmy, każdy o długości 1,5km. Palma otoczona jest falochronem, który ma posłużyć za podłoże do powstania naturalnej rafy koralowej oraz zapewnić siedlisko dla życia morskiego. Na palmie znaleźć można luksusowe hotele, piaszczyste prywatne plaże, domy z basenami oraz udogodnienia niezbędne do bajkowego wypoczynku. Mimo niezwykle wysokich cen, wszystkie domy mieszczące się na palmie sprzedawały się w 48 godzin. Na drugim końcu Palmy Jumeriah znajduje się genialny park wodny, który opisany

⁶ <http://opowiadamodubaju.pl/wyspa-palma-dubaj/> (09.11.2017r.)

zostanie osobno. Oprócz Palmy Jumeriah w Dubaju istnieją jeszcze 2 inne wyspy palmowe zwane Palma Jebel Ali oraz Palma Dira. Obie znajdują się w fazie budowy.

Ryc. 5. Widok z lotu ptaka na Palmę Jumeriah

Źródło: <http://vizts.com/wp-content/uploads/2016/01/palm-jumeirah-aerial-view.jpg> (09.11.2017r.).

3. Park Wodny Aquaventure

Jest to najlepszy park wodny w Dubaju. Połączony jest z hotelem Atlantis.

Atrakcje czekające na zwiedzających to:

- zatoka delfinów – zgodnie z reklamą ze strony internetowej parku, jest to „jedno z najbardziej wyrafinowanych siedlisk delfinów na świecie”⁷. Odwiedzający zatokę delfinów mają możliwość popływać z delfinami. Oto przykładowe pakiety i wymogi ich uczestnictwa:

- Atlantis Dolphin Encounter

W tym pakiecie mamy możliwość spędzić czas z delfinami w płytkim basenie, możemy je głaskać, karmić i robić zdjęcia. Brak ograniczeń wiekowych

- Atlantis Dolphin Adventure

⁷ <https://www.atlantisthepalm.com/marine-water-park/dolphin-bay> (09.11.2017r.)

W tym pakiecie uczestnicy muszą mieć powyżej 8 lat. Głębokość, na której odbywa się spotkanie z delfinami ma do 3 metrów. Uczestnicy muszą umieć pływać, są także wyposażeni w kamizelki ratunkowe.

➤ Atlantis Royal Swim

Ten pakiet oferuje możliwość bycia ciągniętym przez dwa delfiny na ich grzbiecie, a także uściski, przytulanie i buziaki z tymi uroczymi stworzeniami. Uczestnicy muszą być w wieku 12 lat. Tak jak w przypadku poprzedniego pakietu głębokość wynosi 3 metry, a uczestnicy muszą umieć pływać i być wyposażeni w kamizelki ratunkowe.

➤ Dolphin Scuba Dive

W tym przypadku uczestnicy muszą mieć przynajmniej 15 lat i mieć ważny certyfikat nurka. Park zapewnia pełny sprzęt nurkowy. Goście mają możliwość podziwiania delfinów pod wodą, bycia ciągniętymi przez nie pod wodą oraz podziwiania ich podwodnych akrobacji.

- Punkt z lwami morskimi

Podziwiać w nim można Lwy Morskie, ich sztuczki, interesujący wygląd i pokazy z trenerami.

- Zjeżdżalnie wodne

Zjeżdżalnie wodne w Dubaju nie mają sobie równych. Na największą uwagę zasługują:

- Zemsta Posejdona – bardzo szybka zjeżdżalnia, w której podłoga „otwiera się” pod naszymi stopami a uczestnik leci pionowo w dół.
- Pętla Wiary – również bardzo szybka zjeżdżalnia, uczestnik podczas pierwszych 3-4 sekund czuje jak całe jego ciało odrywa się od zjeżdżalni (pierwsza część ma nachylenie bliskie pionu).
- Atak Rekinów – zjeżdżalnia, której część przechodzi przez akwarium z rekinami, płaszczkami, żółwiami i innymi stworzeniami morskimi.
- Aquaconda – uczestnicy zjeżdżają na wielkim sześćoosobowym pontonie.

- Rwaca rzeka

- The Lost Chambers tzw. zaginione komnaty – ogromne akwarium stylizowane na przejście w podziemiach. Według strony internetowej Parku Aquaventure żyje w nim 65 tysięcy stworzeń morskich.

Ryc. 6. Park Wodny Aquaventure, oraz hotel Atlantis, widok z lotu ptaka

Źródło: <http://www.holysmithereens.com/wp-content/uploads/2016/06/atlantis-dubai-1024x529.jpg>
(12.11.2017r.).

4. Burj Al Arab

Najbardziej ekskluzywny hotel na świecie. Na szczególną uwagę zasługuje to, że zbudowany został na sztucznej wyspie. Ma kształt żagla. Jego dokładne portfolio autor przybliży w punkcie traktującym o infrastrukturze turystycznej Dubaju.

Ryc. 7. Hotel Burj Al Arab

Źródło: <https://mediastream.jumeirah.com/webimage/heroactual//globalassets/global/hotels-and-resorts/dubai/burj-al-arab/burj-al-arab-terrace/burj-al-arab-jumeirah-terrace-exterior-2-hero.jpg>
(12.11.2017r.).

5. Dubai Mall

Otwarte w 2008 roku, największe na świecie centrum handlowe. Połączone z wieżowcem Burj Khalifa. Dostać się do niego można linią metra wysiadając na stacji Burj Khalifa/Dubai Mall i przechodząc stamtąd, długim na 800 metrów, klimatyzowanym tunelem. W tunelu na przyjezdnych czekają pasy, poruszające się niczym ruchome schody, które znacznie przyspieszają podróż. Samo centrum jest naprawdę ogromne i piękne. Miłośnicy shoppingu na pewno będą zachwyceni. W centrum znajduje się oddzielny dział z ekskluzywnymi markami takimi jak: Dior, Gucci, Armani, Prada itd. Największą atrakcją Dubai Mall jest gigantyczne, akwarium mieszczące 10 milionów litrów wody, żyje w nim ponad 33 tysiące stworzeń morskich w tym 400 rekinów⁸. Za 590 AED turyści, w specjalnej klatce, zostają spuszczeni do miejsca z największym zagrzeźdzeniem rekinów, za ponad 1150 AED turyści posiadający certyfikat nurka mogą pływać po akwarium⁹.

⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/The_Dubai_Mall (12.11.2017r.)

⁹ Ceny pochodzą z kwietnia 2017 roku.

Ryc. 8. Częściowe ujęcie akwarium znajdującego się w Dubai Mall

Źródło: Materiały własne.

Ryc. 9. Słynna fontanna znajdująca się wewnątrz Dubai Mall

Źródło: Materiały własne.

6. Ski Dubai

Kryty ośrodek narciarski dla miłośników białego szaleństwa, połączony jest z centrum handlowym Mall of the Emirates. Obiekt posiada dwa wyciągi orczykowe i jeden wyciąg krzesełkowy, który jest w stanie pomieścić 4 pasażerów. „Zajmuje powierzchnię 22 500 m², ma 85 metrów wysokości i 80 metrów szerokości. Liczy pięć sztucznie naśnieżanych stoków narciarsko-snowboardowych o różnej trudności. Jest pierwszym na świecie krytym stokiem, w skład, którego wchodzi czarna trasa w skali trudności. Najdłuższy odcinek trasy liczy 400 metrów.”¹⁰. Kilka razy dziennie na teren stoku wypuszczane są pingwiny. Koszt wejścia to 200 AED, pełne wyposażenie jest wliczone w cenę.

¹⁰ https://pl.wikipedia.org/wiki/Ski_Dubai (12.11.2017r.)

Ryc. 10. Stok narciarski Ski Dubai

Źródło: https://booking.skidxb.com/sites/default/files/styles/ticket-image/public/ski-dubai-experience.jpg?itok=Q00U_zor (12.11.2017r.).

7. Gold Souk

Jest to targ, na którym handluje się złotem. Ceny są tu bardzo konkurencyjne. Swoje wyroby sprzedaje tam ponad 300 sprzedawców. Szacuje się, że całe złoto, które się tam znajduje waży około 10 ton. Tradycją jest targowanie się ze sprzedawcami co do ostatecznej ceny.

Ryc. 11. Witryna jednego ze sklepów, przedstawiająca złote wyroby

Źródło: Materiały własne.

8. Textile and Spice Souk

Targ z przyprawami i materiałami. Gdy na niego wchodzimy, turysta może poczuć się jak na krakowskiej „Tandecie” w latach 90. Niezliczone stragany, z miłymi sprzedawcami oferującymi swoje wyroby, materiały najwyższej jakości np. jedwab, kaszmir, aromatyczne przyprawy, oraz pamiątki w znacznie mniejszej cenie niż w galeriach handlowych.

Ryc. 12. Towary oferowane przez jednego ze sprzedawców na targu przypraw

Źródło: http://www.prodijee.com/wp-content/uploads/2015/11/SpiceSouk2_0.jpg (12.11.2017r.).

9. Muzeum dubajskie

Muzeum przedstawiające życie mieszkańców Dubaju w czasach przed odkryciem złóż ropy. Odtworzone w nim zostały tradycyjne domy arabskie, targi, świątynie, farmy. Odwiedzający mogą także podziwiać tradycyjne narzędzia poławiaczy pereł. Muzeum znajduje się w zabytkowym forcie Al-Fahidi, który jest najstarszym budynkiem w Dubaju. Fort został zbudowany w roku 1787.

Ryc. 13. Muzeum w Dubaju

Źródło:

<https://mediastream.jumeirah.com/webimage/heroactual//globalassets/global/destinations/dubai/destinations-dubai-museum-hero.jpg> (12.11.2017r.).

10. Dubai Marina

Dzielnica handlowo-mieszkalna położona przy morzu, niedaleko portu Marina. Porównać ją można do nowojorskiego Manhattanu. W dzielnicy dominują głównie piękne drapacze chmur. Wieczorem widok Mariny z jej oświetleniem to iście bajeczny widok.

Ryc. 14. Dubaj Marina nocą

Źródło: https://www.emaar.com/en/Images/Dubai-Marina_tcm223-49896.jpg (12.11.2017r.).

Oprócz tego pozwolę sobie opisać kilka najważniejszych projektów zapowiedzianych do zrealizowania w ciągu najbliższych kilku lat.

1. The Mall of the World

Ma to być największe na świecie centrum handlowe. Jego powierzchnia ma wynieść 4,5 miliona kilometrów kwadratowych. W środku znajdą się teatry, kina, park rozrywki a także 100 hoteli z 20 000 miejsc. Całość przykryta zostanie szklaną kopułą, co umożliwi pełną klimatyzację całego kompleksu. W zimie kopuła będzie podnoszona.

2. Podwodny Hotel

O podwodnym hotelu zwanym Hydropolis zrobiło się głośno już 9 lat temu, gdy plany jego budowy zostały ogłoszone. Niestety z braku odpowiedniej technologii projekt nie był rozwijany. Z najnowszych informacji, do których udało dotrzeć się autorowi wynika jednak, że podwodny hotel w Dubaju jednak powstanie, a zajmie się tym polsko-szwajcarska firma. Hotel Water Discus będzie składać się z dwóch dysków – podwodnego i nawodnego. Część podwodna umożliwi podziwianie morskich głębin. Część nawodna pozwoli na korzystanie ze słońca i ciepłego klimatu Zatoki Perskiej.

3. Lewitujący budynek

Projekt budynku, którego dolna część nie będzie dotykać podłoża. Zbudowany zostanie na specjalnych tubach, które przechodzić będą przez jego wnętrze, a przyczepione zostaną do specjalnie stworzonej podstawy.

4. Dubai Steps

Schody wznoszące się ku niebu na wysokość 100 metrów.

5. Ain Dubai

Najwyższy na świecie diabelski młyn położony na Bluewaters Island.

6. Muzeum Przyszłości

Wystawa tego muzeum zawierać będzie najnowocześniejsze osiągnięcia naukowe, medyczne, trendy i ogólny kurs rozwoju technologii. Odwiedzający będą mogli tego wszystkiego doświadczyć za pomocą najnowocześniejszych symulacji i interaktywnych demonstracji. Muzeum organizować będzie również liczne konferencje naukowe i warsztaty.

7. The Tower

Kolejny najwyższy na świecie budynek. Jego budowa ma zakończyć się w 2020 roku. Wysokość, którą osiągnie to około 1000 metrów. Na najwyższych piętrach znajdzie się punkt widokowy i restauracja.

8. Aladdin City

Trzy wieże w kształcie lampy Aladyna zbudowane zostaną w Dubajskiej Zatoce.

3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna

W Dubaju znajduje się ogromna ilość hoteli. Nie powinno to nikogo dziwić w końcu miasto stawia przede wszystkim na rozwój turystyki. Jak podaje Dubai Statistics Center¹¹ ilość hoteli wyniosła 478 a ilość apartamentowców 202. W przełożeniu daje nam to 79 825 pokoi hotelowych i 24 678 hotelowych apartamentów. Najdroższym i najbardziej luksusowym hotelem jest siedmiogwiazdkowy Burj Al Arab, czyli tzw. wieża

¹¹ <https://www.dsc.gov.ae/en-us/Pages/dubainfigure-details.aspx> (28.11.2017r.)

arabów. Według portalu booking.com ceny za jedną noc w połowie marca zaczynają się tu od 5700 dolarów za apartament 2 osobowy + 2 dzieci¹². Ceny mogą dochodzić nawet do 24 000 dolarów za noc¹³. Do dyspozycji gości oddanych jest tu 202 apartamentów, z których, najmniejszy zajmuje 169 m², a największy 780 m². Wszystkie elementy wnętrza zostały zaprojektowane specjalnie z myślą o hotelu. W hotelu jak i przed nim znajdują się wielkie fontanny, a cały obiekt ma specjalne kolorowe oświetlenie, które włącza się w nocy. Do wykończenia hotelu użyto 26 tyś. m² 24 karatowych listków złota oraz prawie 80 tyś m² marmuru¹⁴. Każdy z gości ma swojego lokaja do dyspozycji przez całą dobę. Proporcja liczby pracowników do liczby gości wynosi 6:1¹⁵.

Inne z hoteli, które zasługują na ogromną uwagę to m. in. wspomniany wcześniej Armani Hotel, oraz Atlantis the Palm. Jak sama nazwa mówi znajduje się on na Palmie Jumeriah, dokładnie na jej szczycie. Składa się z dwóch 22 piętrowych wież scalonych ze sobą mostem tworzącym łuk w arabskim stylu. Nazwa i koncepcja ośrodka Atlantis nawiązuje do Atlantydy. Hotel oferuje 1539 komfortowych pokoi¹⁶.

Jeśli chodzi o polskich touroperatorów działających w Dubaju to przede wszystkim są to Itaka, Tui, Exim Tours, z zagranicznych to m. in. Raynatours. Rodzimi organizatorzy turystyki to Al Abbas Group, Air International UEA, Al Fahim Group, DMC in Dubai.

Narodowe linie lotnicze to Emirates Airline, inne linie oferujące przeloty do Dubaju to Fly Dubai, Aeroflot, Lufthansa, Turkish Airlines, Air China, Ural Airlines, SWISS, Finnair, British Airways, Norwegian, KLM, Ukraine International, TAP Air Portugal, Qatar Airways, Air Moldova, Air France, Czech Airlines, Smart Wings, Wizz Air, a także przeloty czarterowe.

Ruch turystyczny Dubaju obsługują w większości trzy lotniska: Dubai International Airport, Al Maktoum International Airport oraz Ras Al Khaimah International Airport.

¹² www.booking.com (28.11.2017r.)

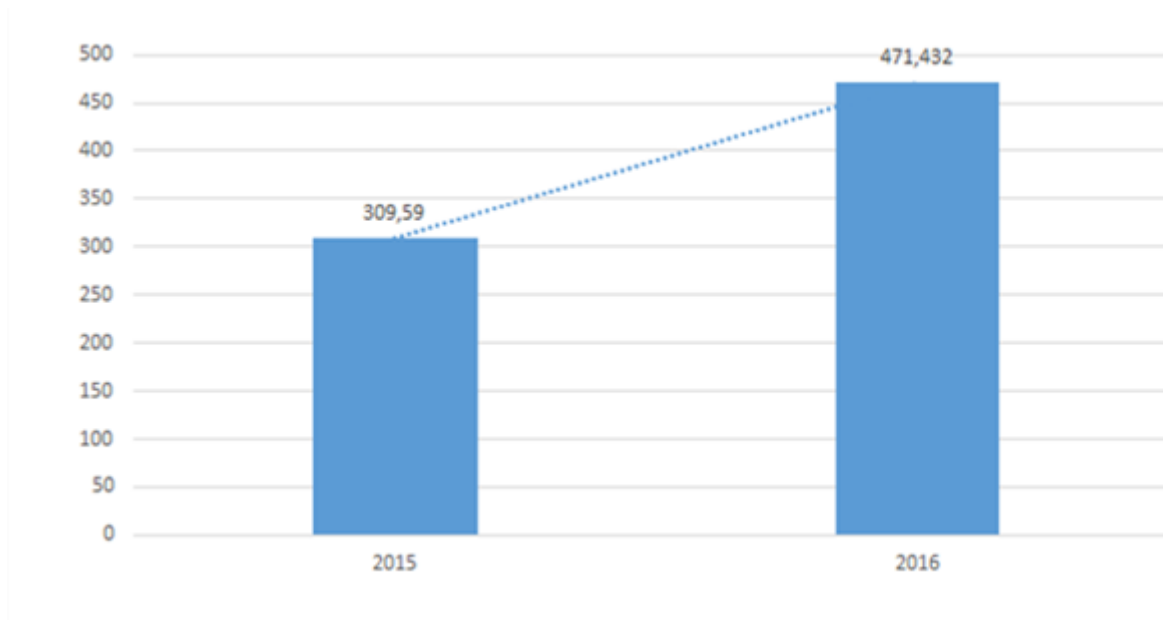
¹³ https://pl.wikipedia.org/wiki/Burdż_al-Arab (28.11.2017r.)

¹⁴ K. Adamus, *Dubaj*, Pascal, Bielsko Biala 2013, str. 114-115

¹⁵ https://pl.wikipedia.org/wiki/Burdż_al-Arab (28.11.2017r.)

¹⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Atlantis,_The_Palm (28.11.2017r.)

W sumie Dubai International Airport w roku 2015 obsłużyło 19 317 964 ludzi. Było to 9 687 619 przylatujących oraz 9 476 070 odlatujących¹⁷. Lotnisko Ras Al Khaimah w 2016 roku obsłużyło 471 432 osób, co przedstawia poniższy wykres. Zaznaczona linia trendu ukazuje wzrost o 52% z rokiem poprzednim. Prognoza na następne 2 lata pokazuje znaczny wzrost liczby turystów.

Ryc. 15. Liczba turystów obsługiwanych przez lotnisko Ras Al. Khaimah w tysiącach osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w: <http://www.emirates247.com/business/rak-airport-set-to-register-52-rise-in-passenger-traffic-2016-12-08-1.644796> (28.11.2017r.).

¹⁷ <https://www.dsc.gov.ae/Publication/بيانات%20الطيران%20لشهر%20أكتوبر%202015.pdf#search=air%20lines> (28.11.2017r.)

istnieje 9 dworców autobusowych, 2700 przystanków (636 klimatyzowanych)¹⁹. Obsługuje je 1,173 autobusów. Ilość pasażerów, którzy skorzystali z tego środka transportu to 33 748 312²⁰. Autobusy w Dubaju kursują przez całą dobę. Ograniczenia w komunikacji występują tylko w piątek i w święta państwowe.

4. Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności

Zarobki w Dubaju mają bardzo dużą rozpiętość. Dokładne zestawienie w Tab. 1. ukazuje, które zawody są najlepiej płatne, oraz te które są opłacane najsłabiej.

Tab. 1. Dochody w Dubaju z podziałem na wykonywany zawód (w AED)

Rząd/Armia/Siły Powietrzne	50,000 – 70,000
Pilot	30,000 – 50,000
Projektant wnętrz	17,000 – 65,000
Reżyser	25,000 – 50,000
Dyrektor szkoły	25,000 – 45,000
Manager rozwoju biznesu	10,000 – 35,000
Marketing Manager	11,000 – 34,000
Architekt	20,000 – 30,000
Profesor na Uniwersytecie	10,000 – 30,000
Inżynier	10,000 – 25,000
Personalny asystent	2,000 – 25,000
Nadzorca w przedszkolu	12,000 – 20,000
Księgowy	3,500 – 20,000
Załoga samolotu	10,000 – 14,000
Manager baru	5,000 – 10,000
Asystent Wykonawczy	5,000 – 10,000
Nauczyciel w szkole podstawowej	2,000 – 10,000
Niania, Pokojówka	1200 – 3000

Źródło: <https://www.guide2dubai.com/living/expat-life/dubai-salary-and-pay-scale> (28.11.2017r.).

¹⁹<http://www.psmkms.krakow.pl/index.php/autobusy/autobusy-w-europie/346-zjednoczone-emiraty-arabskie-dubaj> (28.11.2017r.)

²⁰ <https://www.dsc.gov.ae/en-us/DSC-News/Pages/Transport-communication-Growth.aspx> (28.11.2017r.)

Tab. 2. Uśrednione zarobki w Dubaju w poszczególnych sektorach w 2017 r (w AED)

Rząd/Obronność	54,000
Sektor nieruchomości	31,668
Nauka	29,000
Architektura	25,000
Bankowość	24,000
Linie lotnicze	23,700
Projektowanie wnętrz	22,000
Praca na budowie	20,600
Zarządzanie eventami	19,600
Marketing	17,200
Inżynieria	17,000
Kontrola jakości	16,730
Ubezpieczenia	16,500
Architektura	16,410
Fabryka	16,000
Nauczanie	14,671
Księgowość i finanse	14,251
Dział kadr	14,084
Public Relations	13,700
Moda	13,000
Call center	11,768
Inwestowanie	10,800
Jedzenie/Catering	8,750
Media/Rozrywka	8,500
Uroda/Fitness	8,000
Kurierzy/Kierowcy	2,550

Źródło: <https://www.guide2dubai.com/living/expat-life/dubai-salary-and-pay-scale> (28.11.2017r.).

Z danych zawartych w Tab. 1. i Tab. 2. wywnioskować można, iż w Dubaju, najlepiej opłacane zawody to te, które opłacane są przez państwo. Wysokie zarobki otrzymują także pracownicy zatrudnieni w sektorze nieruchomości. Przy ciągłym rozwoju

miasta i dużej ilości rozpoczętych budów nie powinno to dziwić nikogo. Świetnie zarabiają także piloci i reżyserzy, jednak te zawody są świetnie opłacane na całym świecie. Najślabiej zarabiają osoby zatrudnione jako nianie i zawodowi kierowcy.

Tab. 3. Ceny produktów spożywczych w Dubaju w 2017 r. (w AED).

Mleko	5.56 AED	4.00-10.00
Bochenek chleba	4.70 AED	3.00-7.00
Ryż biały	8.80 AED	5.00-15.00
Pierś z kurczaka (1kg)	25.11 AED	15.00-40.00
Wołowina (1kg)	45.28 AED	30.00-70.00
Jabłka (1kg)	7.99 AED	6.00-12.00
Banany (1kg)	6.72 AED	5.00-12.00
Pomarańcze (1kg)	7.58 AED	4.50-14.00
Pomidory (1kg)	7.25 AED	4.50-15.00
Ziemniaki (1kg)	4.47 AED	3.00-8.00
Cebula (1kg)	3.32 AED	2.00-6.00
Salata (1 główka)	6.92 AED	5.00-11.00
Woda (1.5 litrowa butelka)	2.16 AED	1.50-3.00
Butelka wina (średniej klasy)	77.50 AED	50.00-100.00
Piwo lokalne	38.50 AED	25.00-50.00
Piwo importowane	41.80 AED	30.00-50.00
Papierosy	12.00 AED	10.00-20.00

Źródło: <https://www.numbeo.com/cost-of-living/in/Dubai> (28.11.2017r.).

Uwaga: Trzecia kolumna tabeli pokazuje rozpiętość cenową między różnymi sklepami.

Uwarunkowania społeczno-demograficzne ważne dla Dubaju to między innymi fakt, iż żaden obcy człowiek, który nie urodził się w ZEA, nie może posiadać firmy w 100%. Musi znaleźć sobie współnika, który ma obywatelstwo Emiratów, i który posiadać będzie 51% udziałów w firmie. Bogacą się na tym bezpośrednio obywatele Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Kolejnym ciekawym aspektem jest fakt dotowania przez władze małżeństw kobiet i mężczyzn, którzy są rdzennymi obywatelami Dubaju. Dotacja to równowartość 70 tysięcy złotych²¹. Rynek pracy w Dubaju jest zdominowany przez emigrantów. Obywatele Indii to najczęściej tania siła robocza. Obywatele Tajlandii

²¹ A. Dłużewska, *Fenomen sukcesu turystycznego Dubaju (ZEA). Przyczyny i prognozy na przyszłość*, Wydział Turystyki i Rekreacji Wyższa Szkoła Przymierza Rodzin, Warszawa 2005.

znajdują zatrudnienie w usługach. Rosjanie natomiast często znajdują pracę w biurach podróży. Prawo w Dubaju nakazuje opuszczenie kraju przez osoby, które osiągnęły wiek emerytalny a nie posiadają obywatelstwa (wszyscy cudzoziemcy, niemożliwe jest by obcokrajowiec otrzymał obywatelstwo ZEA). Odsetek milionerów w Dubaju wynosi 5%.

5. Narodowa administracja turystyczna. Narodowa organizacja turystyczna. Rynki docelowe i narzędzia promocyjne.

Organizacją odpowiedzialną za promowanie Zjednoczonych Emiratów Arabskich za granicą, oraz tworzenie struktur rady turystycznej w poszczególnych emiratach jest: United Arab Emirates The National Council of Tourism and Antiquities (Krajowa Rada Turystyki i Antyków Zjednoczonych Emiratów Arabskich). Ich slogan to „7 emiratów, 1 destynacja” W każdym z emiratów istnieje oddział zajmujący się rozwojem turystyki. W Dubaju jest to The Dubai Corporation for Tourism and Commerce Marketing (DCTCM). Jest to organizacja oddelegowana do pracy z prywatnym i publicznym sektorem turystyki, a także z partnerami komercyjnymi do promowania pozycji Dubaju, jako wiodącej destynacji biznesowej, wypoczynkowej i eventowej. Ponadto podkreślane jest tutaj posiadanie niezbędnych placówek badawczych, infrastruktury i doświadczenia w ułatwianiu światowego handlu. Region jest promowany, jako świetne miejsce do założenia w nim swojego biura.

„W dalszej perspektywie DCTCM planuje nadal ustanawiać skuteczne partnerstwa z organizacjami sektora publicznego i prywatnego, których praca dotyczy sektorów turystyki i handlu w emiracie, oraz w celu wspierania stosunków handlowych z lokalnymi, regionalnymi i międzynarodowymi przedsiębiorstwami w odpowiednich branżach, mając na celu zwiększenie liczby podróży recepcyjnych i handlu. Obowiązki DCTCM obejmują również zarządzanie przedstawicielstwami na kluczowych rynkach na całym świecie, przy jednoczesnym aktywnym angażowaniu się w marketing komercyjny emiratu i jego obiektów turystycznych, kurortów, produktów i usług poprzez reklamę, organizację imprez, festiwale, wystawy, programy rozrywkowe i komercyjne, media społecznościowe, marketing cyfrowy i inne środki komunikacji.²²”

²² <https://www.visitdubai.com/en/department-of-tourism/our-portfolio/dubai-corporation-for-tourism-and-commerce-marketing>, tłumaczenie własne (28.11.2017r.)

„Do głównych zadań DCTCM należy planowanie strategiczne i priorytetyzacja inicjatyw w ramach strategicznego planu działania na rok 2020. Od pomysłu do promocji na rynkach zagranicznych, przydzielania zasobów i monitorowania ich dostaw za pośrednictwem systemu zarządzania wydajnością. Głównym celem jest podniesienie znaczenia Dubaju, jako miejsca docelowego podróży.

„Wizja turystyczna Dubaju na rok 2020 zakłada przyciągnięcie 20 milionów odwiedzających rocznie do 2020 r., tj. podwojenie liczby turystów przyjeżdżających z 2012 r. Wizję zatwierdzono w maju 2013 r. przez Jego Wysokości Szejka Mohammeda bin Rashida Al Maktouma, Władcę Dubaju oraz wiceprezydenta i premiera ZEA.

Ta strategia określa, co należy dostarczyć miastu, aby skutecznie napędzać ten wzrost odwiedzających z wieloma inicjatywami obejmującymi politykę regulacyjną, rozwój infrastruktury, ofertę produktów ulepszenia i docelowe inwestycje marketingowe. Ogólny cel tych inicjatyw zakłada pozycjonowanie Dubaju, jako pierwszej destynacji dla międzynarodowych turystów rekreacyjnych i biznesowych.

Turystyka jest głównym filarem rozwoju gospodarczego Dubaju i jego dywersyfikacji. Wizja turystyki na rok 2020 jeszcze bardziej wzmocni ten sektor poprzez poszerzenie oferty Dubaju o wydarzenia, atrakcje, infrastrukturę i usługi. Częścią tej strategii jest wyspecjalizowany marketing, który pozwoli pokazać Dubaj szerszej publiczności i podnieść ilość rezerwacji lotów i hoteli.

Aby osiągnąć te cele, DTCM wykorzysta zbiorową siłę kluczowych partnerów, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym w Dubaju i za granicą, i skupi się na trzech kluczowych celach:

- Utrzymaniu udziału w rynku na istniejących rynkach źródłowych.
- Zwiększenie udziału na rynkach, które zostały zidentyfikowane jak te z wysokim potencjałem wzrostu.
- Zwiększenie liczby powtórnych wizyt”.²³

²³ <https://www.visitdubai.com/en/department-of-tourism/about-dtcm/tourism-vision-2020>, tłumaczenie własne (28.11.2017r.)

6. Inne uwarunkowania rozwoju turystyki. Kształcenie kadr, ośrodki badawcze i inne.

Kształcenie kadr odbywa się poprzez samo DTCM. Organizacja reklamuje się, jako ekscytujące i wymagające miejsce pracy. Instytucja jest otwarta na nowe propozycje.

II. Rynek recepcji turystycznej - turystyka krajowa

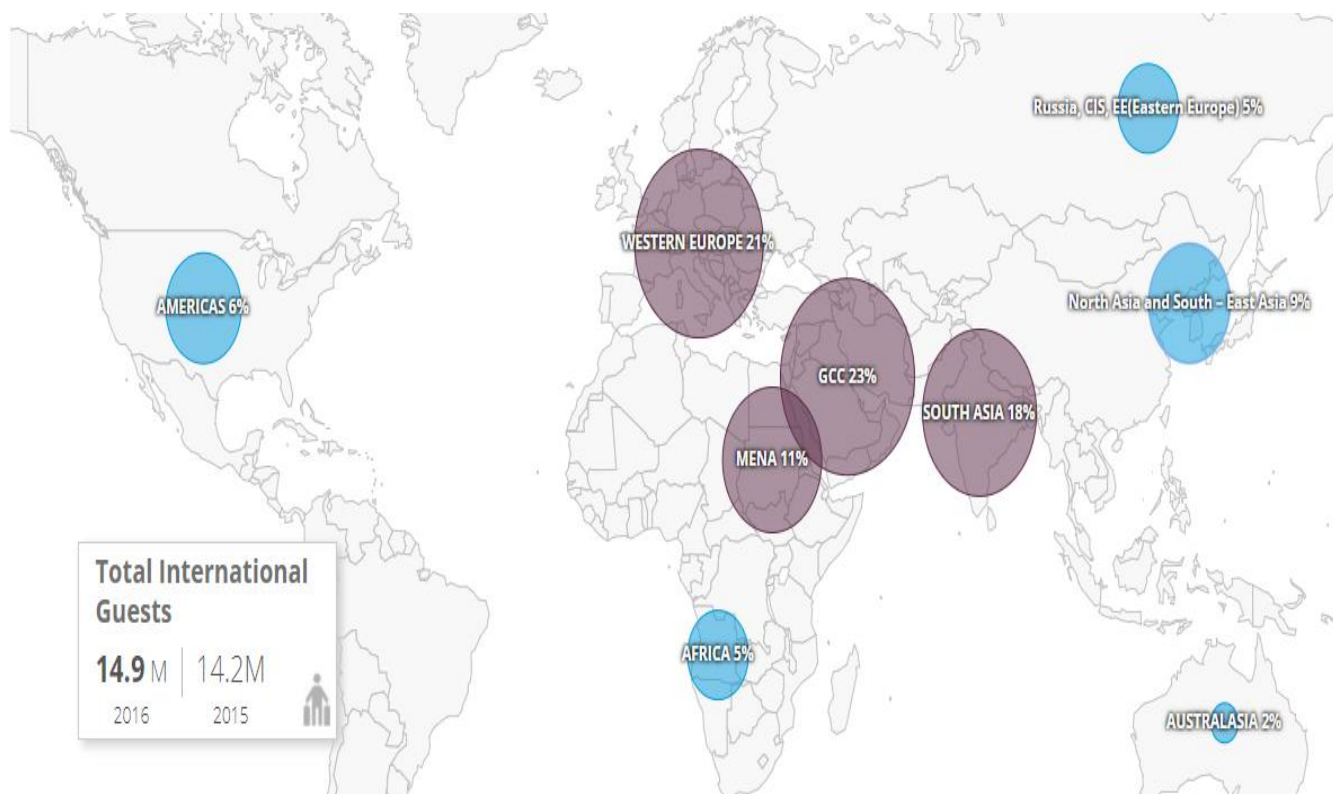
Brak danych

III. Rynek recepcji turystycznej – turystyka zagraniczna

1. Przyjazdy i główne regiony emitujące.

Turystyka recepcyjna Dubaju cały czas rośnie.

Dokładne dane zostały przedstawione na poniższych rycinach.

Ryc. 17. Udziały rynków emisji turystycznej do Dubaju. Całkowita liczba gości wyrażona w milionach

Źródło: <https://www.visitdubai.com/en/tourism-performance-report> (05.12.2017r.).

Na ryc. 17. widzimy udziały rynków emisyjnych do Dubaju. Najwięcej, bo aż 23% odwiedzających dociera tam z regionu Bliskiego Wschodu. Dalej plasuje się Europa z 21% odwiedzających, i południowa Azja z 18%. W porównaniu z rokiem 2015 Dubaj zanotował wzrost odwiedzających o 0,7 miliona osób.

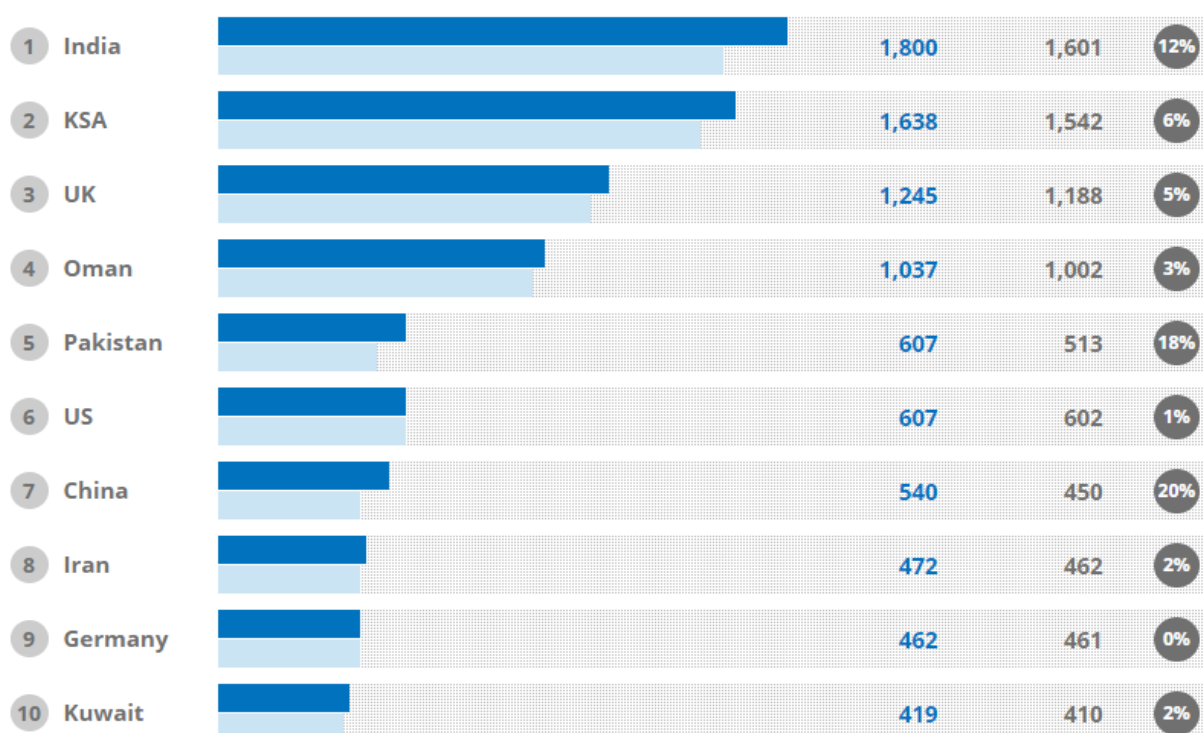
Wynik 14,2 miliona odwiedzających w 2015 roku uplasował Dubaj na 4 miejscu pod względem najczęściej odwiedzanych miast.

Na ryc. 18. i 19. widać strukturę rynków emisyjnych w latach 2015 i 2016 z rozbiciem na poszczególne kraje, a także tempo wzrostu rynków.

Performance of Top 10 Source Markets

2016

2015

Ryc. 18. Lista pierwszych 10 krajów będących rynkami emisyjnymi do Dubaju w 2015 i 2016 r.

wg. liczby przyjazdów

Źródło: <https://www.visitdubai.com/en/tourism-performance-report> (05.12.2017r.).

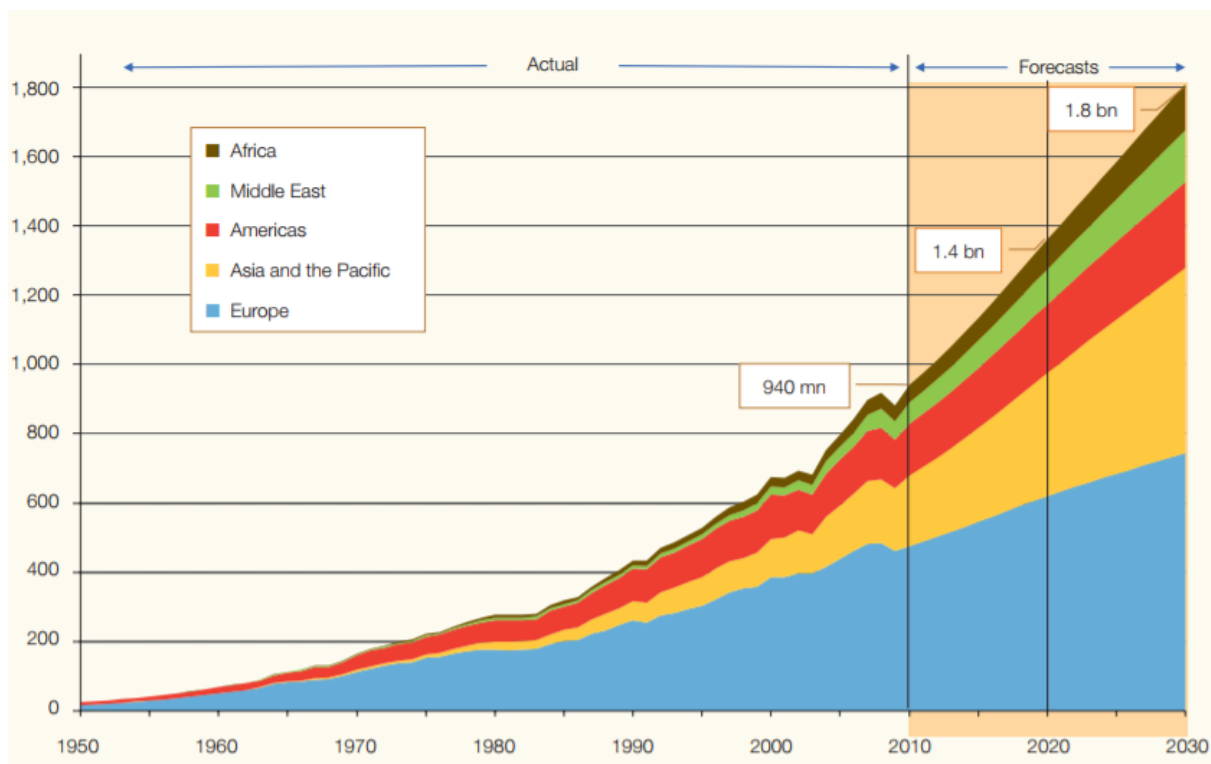
Uwaga: Skrót KSA oznacza Arabię Saudyjską.

Rank	Country	2016	2015	
11	Philippines	390	325	20%
12	Egypt	291	305	-5%
13	Australia	283	315	-10%
14	France	266	248	7%
15	Russia	240	211	14%
16	Italy	204	195	5%
17	Qatar	198	182	9%
18	Canada	176	168	5%
19	Jordan	162	180	-10%
20	Nigeria	160	201	-20%

Ryc. 19. Kraje od 11-20:

Źródło: <https://www.visitdubai.com/en/tourism-performance-report> (05.12.2017r.).

Jak widać na ryc. 18. i 19. na pierwszym miejscu w liczbie odwiedzających turystów znajdują się przyjezdni z Indii, tuż za nimi widać turystów z Arabii Saudyjskiej. Na miejscu trzecim plasują się turyści z Wielkiej Brytanii, których ilość wzrosła o 5% w porównaniu z rokiem poprzednim. Miejsca czwarte i piąte to odpowiednio turyści z Omanu i Pakistanu. Zestawienie zamyka Jordania (miejsce 19) i Nigeria (miejsce 20). Najwyższy procentowy wzrost zaobserwować można wśród obywateli Chin (miejsce 7, 20%), Filipin (miejsce 11, 20%) i Pakistanu (miejsce 5, 18%). Największy spadek liczby odwiedzających, wyrażony w procentach notują właśnie Jordania i Nigeria, które zamykały zestawienie. Jest to odpowiednio -10 i -20 procent. Prognozuje się, że do 2020 roku liczba odwiedzających Dubaj osiągnie 20 milionów.

Ryc. 20. Prognoza dotycząca wzrostu przyjazdów na całym świecie

Źródło: UNWTO Tourism Highlights 2016 Edition s. 14

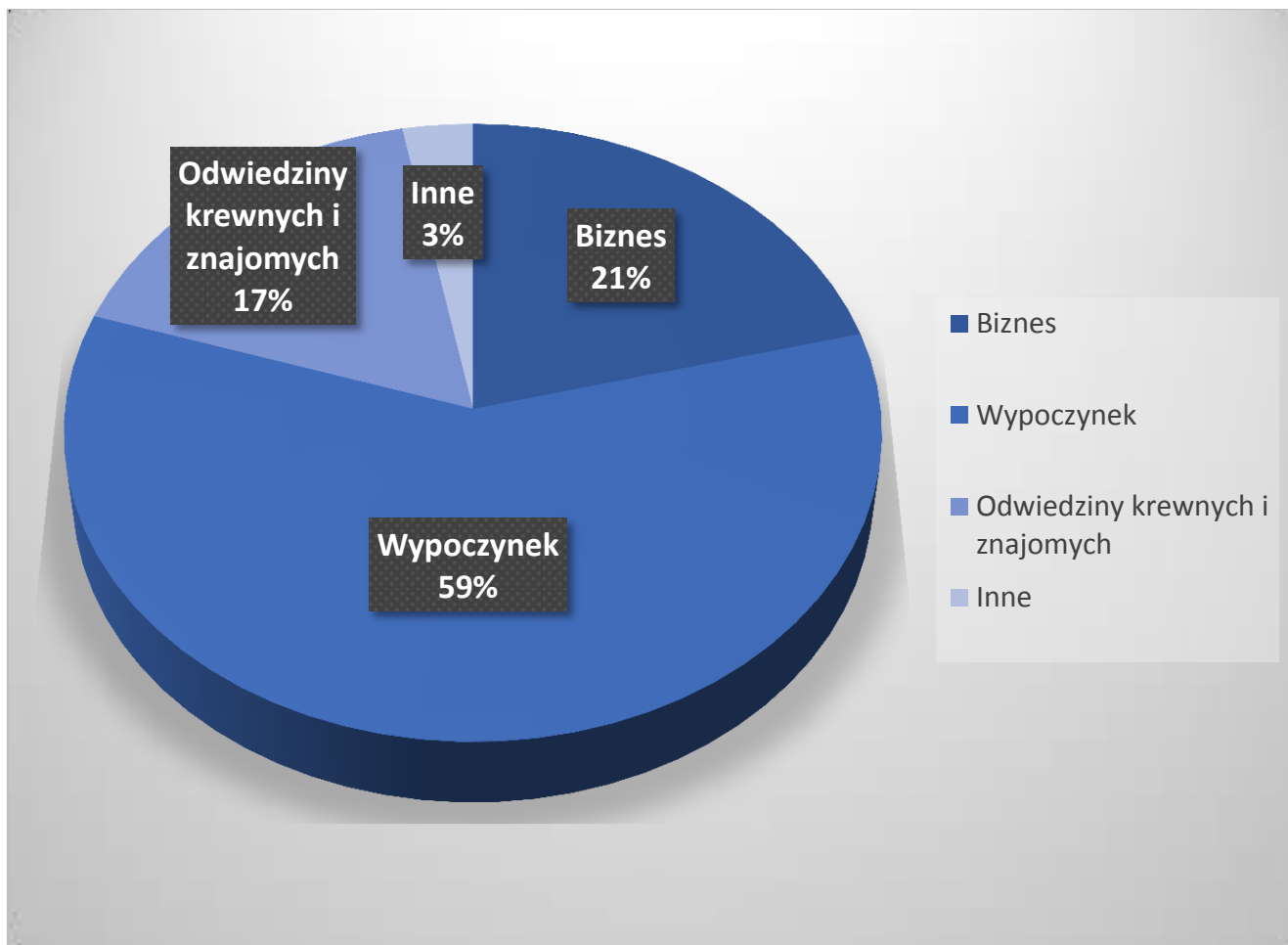
Na rycinie nr 20. zobrazowana została prognoza dotycząca wzrostu przyjazdów do regionu środkowego wschodu (kolor zielony). Prawdopodobnie, będzie to miało również wpływ na wzrost liczby turystów w Dubaju.

Tabela 4. Wzrost liczby przyjezdnych (w milionach) do regionu Środkowego Wschodu

Międzynarodowe przyjazdy turystów					Średnia na rok (%)					Udział (%)	
Dane rzeczywiste			Przewidywania		Dane rzeczywiste		Przewidywania				
1980	1995	2010	2020	2030	1980-'95	'95-2010	2010-30	2010-20	2020-30		
7.1	13.7	60.9	101	149	4.5	10.5	4.6	5.2	4.0	6.5	8.2

Źródło: UNWTO Tourism Highlights 2016 Edition s. 14

Na tle innych regionów Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Dubaj wypada najlepiej pod względem odwiedzających go turystów. Dla porównania sąsiedni emirat Abu Dhabi w 2016 roku zanotował 4.4 miliona odwiedzających i był to wzrost o 8% względem roku 2015²⁴.

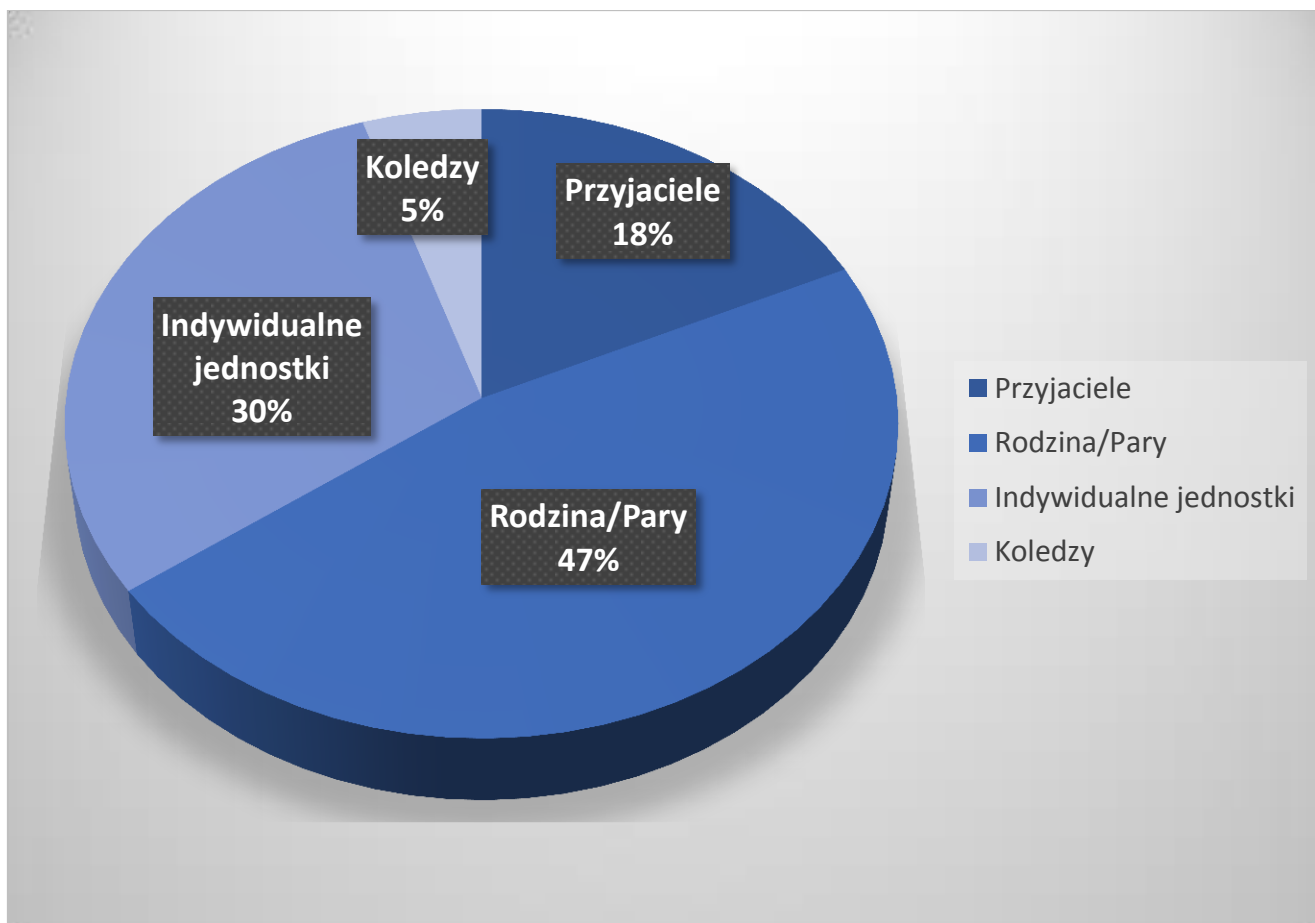

Ryc. 21. Cele przyjazdów turystów do Dubaju w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Dubai Annual Visitor Report 2014r. (05.12.2017r.).

Jak widać na ryc. 21. turyści odwiedzający Dubaj w 2014 r. najczęściej przyjeżdżali tam w celach wypoczynkowych oraz biznesowych.

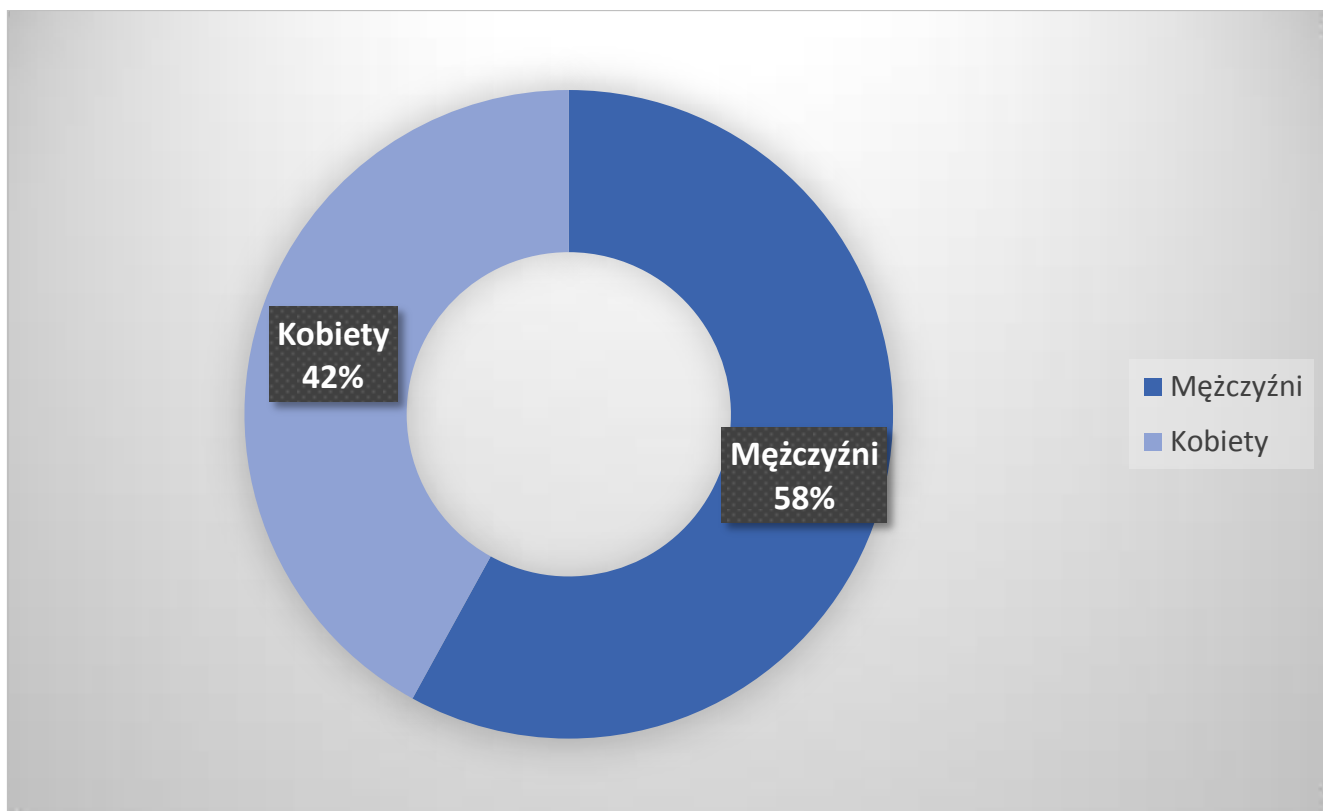
²⁴ <http://www.hoteliermiddleeast.com/29360-abu-dhabi-hits-record-tourist-numbers-in-2016/> (05.12.2017r.)

Ryc. 22. Struktura turystów przyjeżdżających do Dubaju w 2014 r. ze względu na rodzaj grupy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Dubai Annual Visitor Report 2014r. (05.12.2017r.).

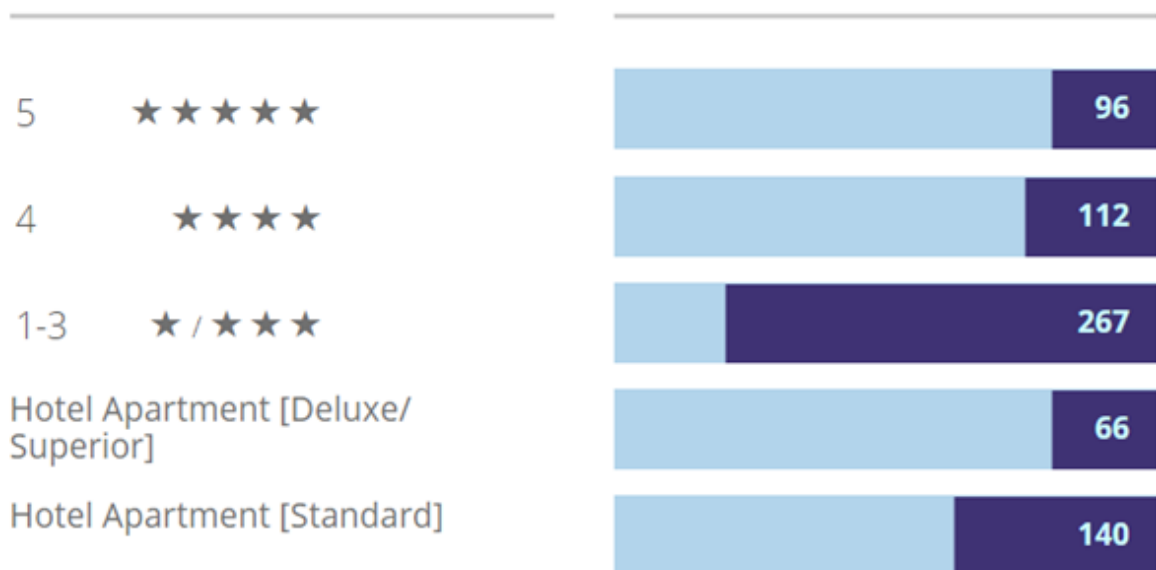
Najwięcej, bo aż 47% turystów to rodzina lub pary, wysoką liczbą wykazują się także przyjazdy turystów indywidualnych. Przyjaciele zajmują 3 miejsce z 18% udziałem. Najmniej odwiedzających to koledzy.

Ryc. 23. Struktura osób, które odwiedziły Dubaj w 2014 r. ze względu na płeć

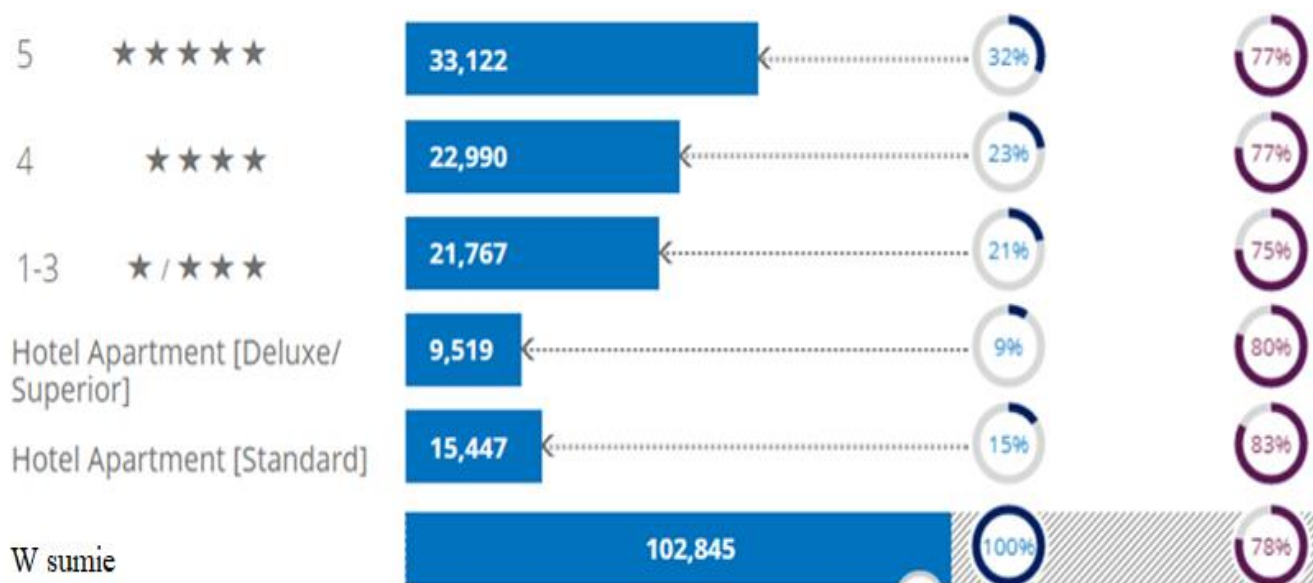
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Dubai Annual Visitor Report 2014 (05.12.2017r.).

W strukturze turystów, którzy odwiedzili Dubaj w 2014 r. dominują mężczyźni z 58 procentowym udziałem. Udział kobiet to odpowiednio 42 procent.

Ryc. 24. Liczba hoteli w Dubaju z podziałem na kategorie w grudniu 2016 r.

Źródło: <https://www.visitdubai.com/en/tourism-performance-report> (05.12.2017r.).

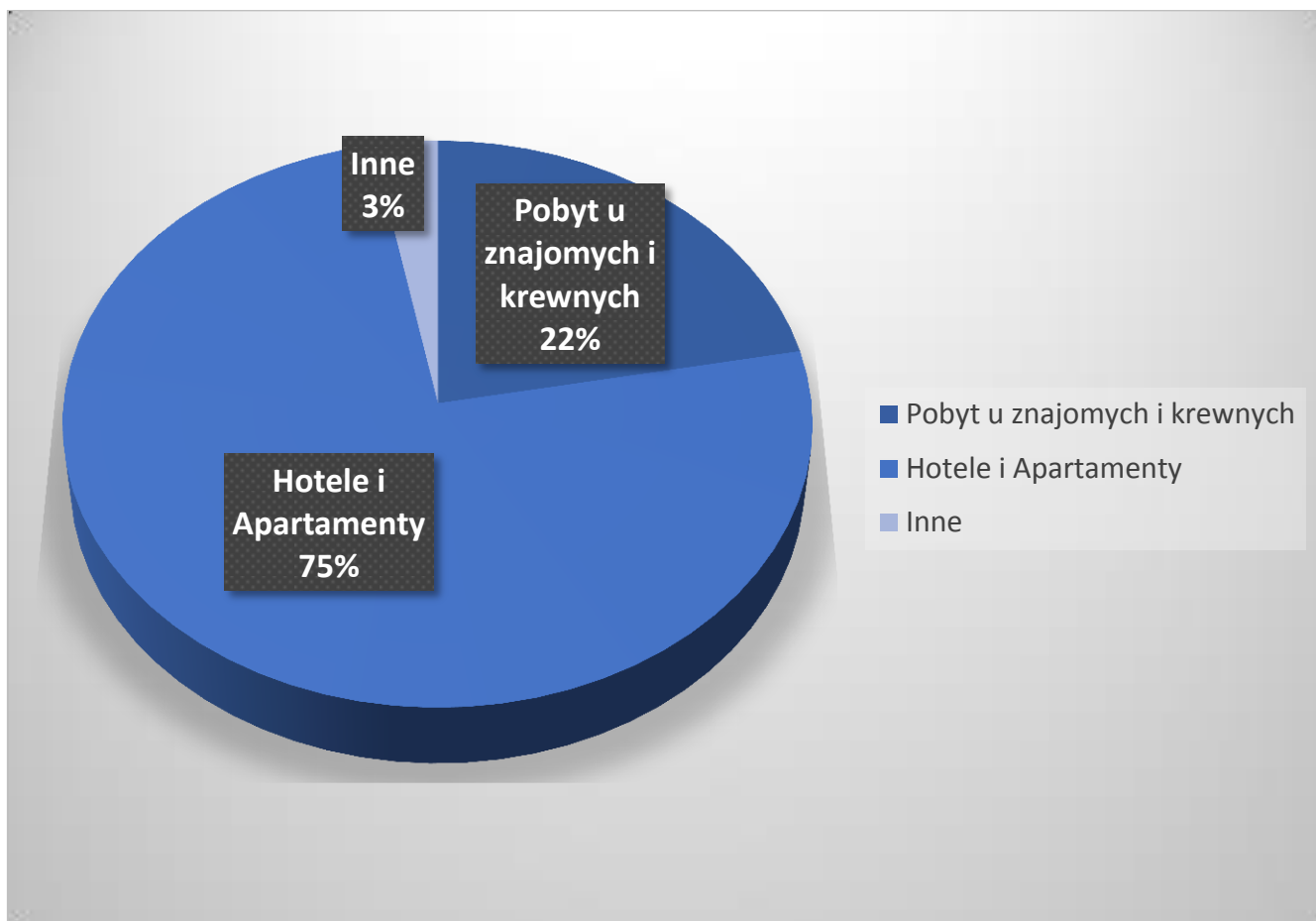

Ryc. 25. Liczba pokoi hotelowych w Dubaju z podziałem na kategorie, procentowy udział w całym segmencie rynku (wykres kołowy zaznaczony kolorem niebieskim) oraz ich średnie obłożenie (wykres kołowy zaznaczony kolorem fioletowym). Dane pochodzą z grudnia 2016 r.

Źródło: <https://www.visitdubai.com/en/tourism-performance-report> (05.12.2017r.).

Najwięcej pokoi hotelowych w Dubaju to pokoje w hotelach pięciogwiazdkowych. Drugie miejsce pod względem ilości zajmują pokoje w hotelach czterogwiazdkowych a trzecie w jedno, dwu lub trzygwiazdkowych. Dokładnie odwrotna jest ilość samych hoteli,

najwięcej bo aż 267 jest hoteli jedno, dwu lub trzygwiazdkowych. Najmniej jest hoteli pięciogwiazdkowych.

Ryc. 26. Struktura preferencji dotyczących miejsca zakwaterowania przez turystów odwiedzających Dubaj w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Dubai Annual Visitor Report 2014 (05.12.2017r.).

Średnia długość zakwaterowania hotelowych gości w Dubaju w 2016 r. wyniosła 3,6 nocy. Średnia kwota, którą trzeba było zapłacić za hotelową dobę wyniosła 511 dirhamów. W 2014 roku ogólna średnia pobytu w Dubaju wyniosła 7,8 dnia. Można tu wyróżnić podział na średnią długość pobytu w zależności od celu przyjazdu do Dubaju. Przyjezdni w celach biznesowych zostawali tam średnio 5,5 dnia. Odwiedzający krewnych i znajomych wydłużali swój pobyt do 11,5 dnia. Turyści, którzy przyjechali po prostu spędzić swój wolny czas zostawali w Dubaju średnio 7,5 dnia. Brak dostępnych danych na temat środków lokomocji wybieranych przez turystów, by dotrzeć do Dubaju.

2. Dochody z turystyki przyjazdowej.

W 2016 roku dochód z turystyki w Zjednoczonych Emiratach Arabskich wyniósł 64 miliardy dolarów²⁵. Zjednoczone Emiraty Arabskie w 2015 roku zostały sklasyfikowane na 28 miejscu ze 184 krajów pod względem udziału dochodów z turystyki w PKB państwa²⁶. Inne źródło (WTTC) podaje wkład ZEA do PKB na poziomie 43,3 miliardów dolarów i 26 miejsce na świecie pod względem wkładu do PKB.

TRAVEL & TOURISM'S TOTAL CONTRIBUTION TO GDP		2016 (US\$bn)
17	Saudi Arabia	65.2
	World Average	57.3
26	United Arab Emirates	43.3
	Middle East Average	17.5
53	Qatar	15.4
64	Lebanon	9.2
69	Jordan	7.6
71	Kuwait	6.7
86	Oman	5.0
95	Syria	3.3
97	Bahrain	3.2
116	Yemen	2.2

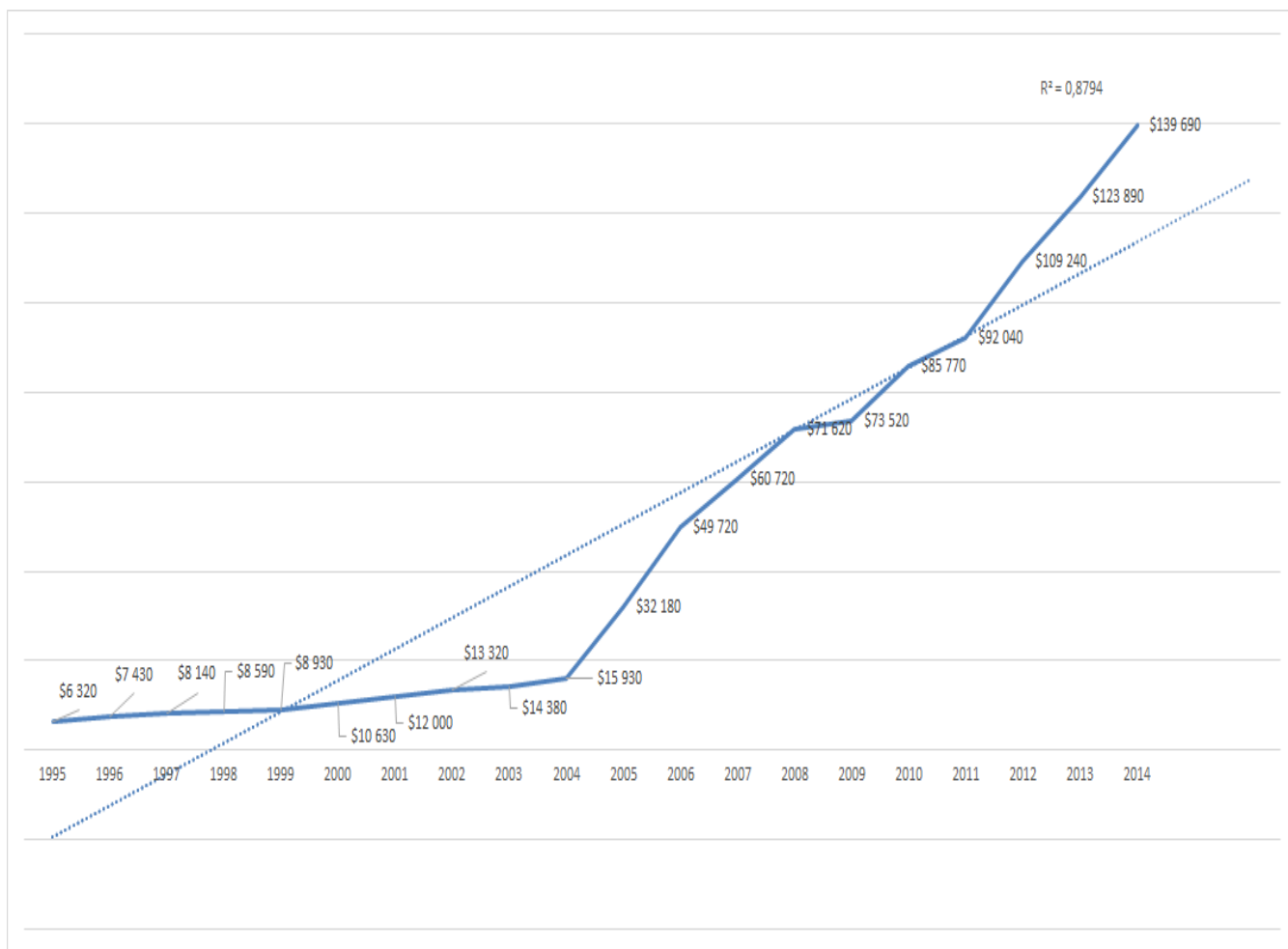
Ryc. 27. Udział turystyki w PKB ZEA w 2016 r.

Źródło: WTTC Travel & Tourism Economic Impact 2017 United Arab Emirates, str. 8 (16.12.2019r.).

Dane z Banku Światowego pokazują wpływy z turystyki od 1995 roku. Na ich podstawie prognozować można jak te kwoty kształtować się będą w kolejnych okresach. Warto podkreślić fakt, iż udział wpływów z turystyki w Zjednoczonych Emiratach Arabskich to tylko 1% w skali światowej i 18% w państwach arabskich.

²⁵ <https://www.thefirstgroup.com/en/news/2017/1/tourisms-contribution-to-dubais-economy-revealed> (05.12.2017r.)

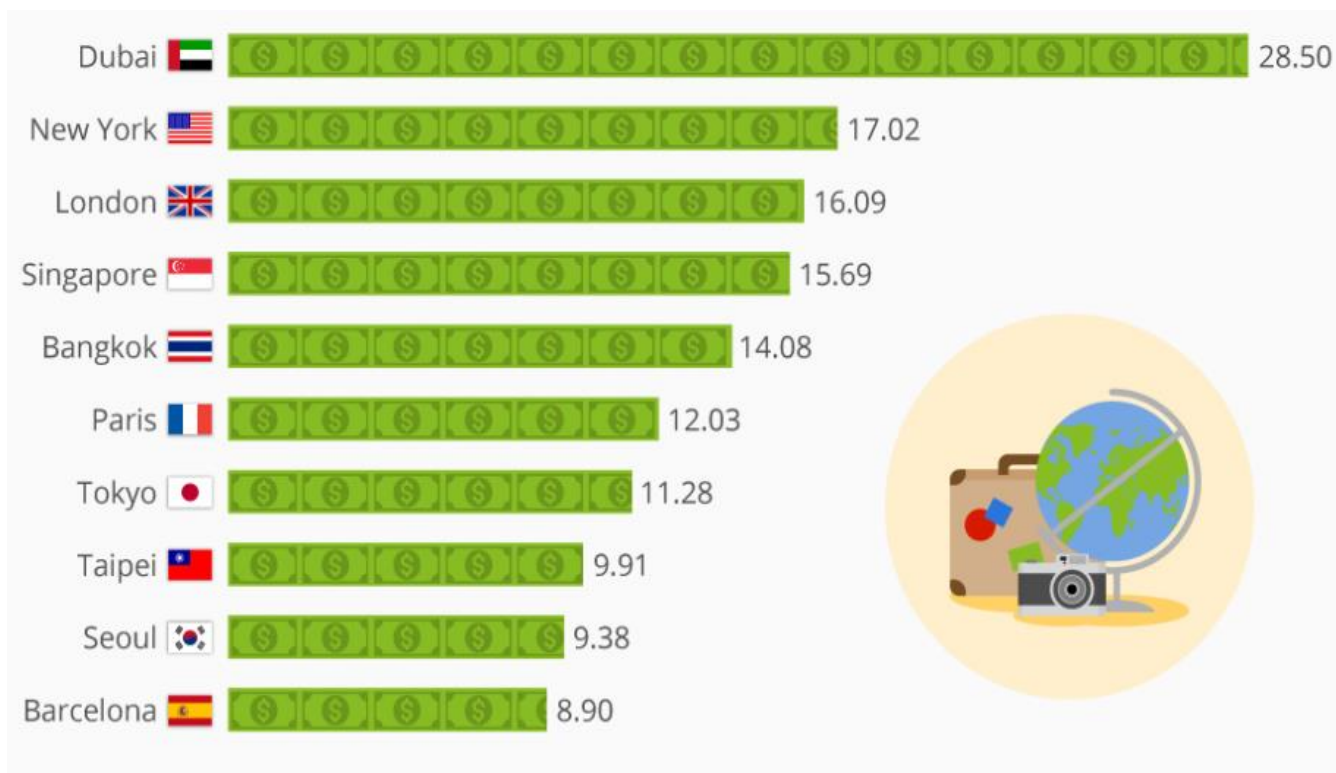
²⁶ <https://www.thefirstgroup.com/en/news/2017/1/tourisms-contribution-to-dubais-economy-revealed> (05.12.2017r.)

Ryc. 28. Wpływy z turystyki w ZEA od 1995 roku (w miliardach \$)

Źródło: <https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.RCPT.CD> (16.01.2018r.).

Władze Dubaju chcą by w 2020 roku przychód z turystyki osiągnął 90 miliardów dolarów. W 2016 roku Dubaj został sklasyfikowany na 1 miejscu, jako miasto, w którym turyści wydali najwięcej pieniędzy.

Ryc. 29. Wydatki turystów w najpopularniejszych miastach na świecie (w miliardach dolarów)

Źródło: <https://www.statista.com/chart/11299/the-cities-where-tourists-splash-the-most-cash/> (16.12.2019r.).

TRAVEL & TOURISM'S TOTAL CONTRIBUTION TO GDP		2017 - 2027 % growth pa
29	Oman	5.9
35	Lebanon	5.8
44	Jordan	5.6
47	Bahrain	5.6
57	Qatar	5.3
68	United Arab Emirates	4.9
69	Yemen	4.8
	Middle East	4.8
78	Saudi Arabia	4.7
79	Kuwait	4.7
	World	3.9
134	Syria	3.2

Ryc. 30. Prognoza wzrostu wkładu do PKB od 2017 r. do 2027 r. wyrażona w procentach

Źródło: WTTC Travel & Tourism Economic Impact 2017 United Arab Emirates, str.10 (16.12.2019r.).

Ponadto Dubaj jawi się, jako atrakcyjna destynacja pod względem turystyki medycznej. W 2016 roku turyści na ten cel wydali 386,9 milionów dolarów. Dla porównania w roku 2015 było to 381,1 miliona dolarów. Liczba turystów, którzy przyjechali do Dubaju w celach zdrowotnych osiągnęła 326 640 w 2016 roku. Do końca 2020 Dubaj chce przyciągnąć 500 tysięcy turystów, którzy odwiedzą go w celach medycznych.²⁷

3. Analiza profili konsumenckich turystów pochodzących z najważniejszych rynków emisyjnych.

Brak Danych

4. Główne obszary koncentracji przyjazdowego ruchu turystycznego.

Brak danych

IV. Rynek emisji turystycznej (turystyka wyjazdowa)

Rynek emisyjny obywateli Dubaju jest niezbadany. Dane na ten temat są niedostępne. Autor pozwolił sobie jednak przeanalizować turystykę wyjazdową ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich mając nadzieję, że rzuci to trochę światła także na Dubaj. Związku z tym, że dane na ten temat są również bardzo ograniczone, autor głównie korzystał z dokumentu pt. „Analiza rynków turystyki wyjazdowej – Zjednoczone Emiraty Arabskie” opracowanego przez Pana Witolda Bartoszewicza na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej w 2013 roku. Wszelkie dane zawarte poniżej pochodzą z wyżej wymienionego dokumentu.

„W roku 2012 wydatki na wyjazdy zagraniczne obywateli ZEA sięgnęły 15,1 miliardów dolarów. W tym samym roku z kraju Zjednoczonych Emiratów Arabskich wyjechało 4,1 miliona turystów.

Najwięcej, bo aż 2,9 miliona obywateli odwiedziło państwa Bliskiego Wschodu. W dalszą podróż udało się 1,2 miliona osób. Najwięcej, bo aż 58,5% wyjeżdżających udało się do Europy (0,7 miliona osób).

²⁷ Dane do całego paragrafu zostały zaczerpnięte z:
https://www.zawya.com/mena/en/story/Dubai_medical_tourism_revenues_hit_380million_in_2016-WAM20170606144038382/ (16.12.2019r.)

Europę Północną odwiedziło 268 tysięcy osób, Zachodnią 312 tysięcy, Południową 100 tysięcy, Środkowo-Wschodnią 11 tysięcy.

Przeciętne wydatki na jednego obywatela sięgały 70,000-80,000 dirhamów. Obywatele ZEA najchętniej podróżują w lecie, kiedy upały są największe. Szacunkowo 2/3 obywateli Zjednoczonych Emiratów Arabskich wyjeżdża za granicę co najmniej raz w roku.

Co do przyjazdów obywateli ZEA do Polski liczba ta jest bardzo mała. W roku 2012 korzystających z bazy noclegowej było tylko 1798.

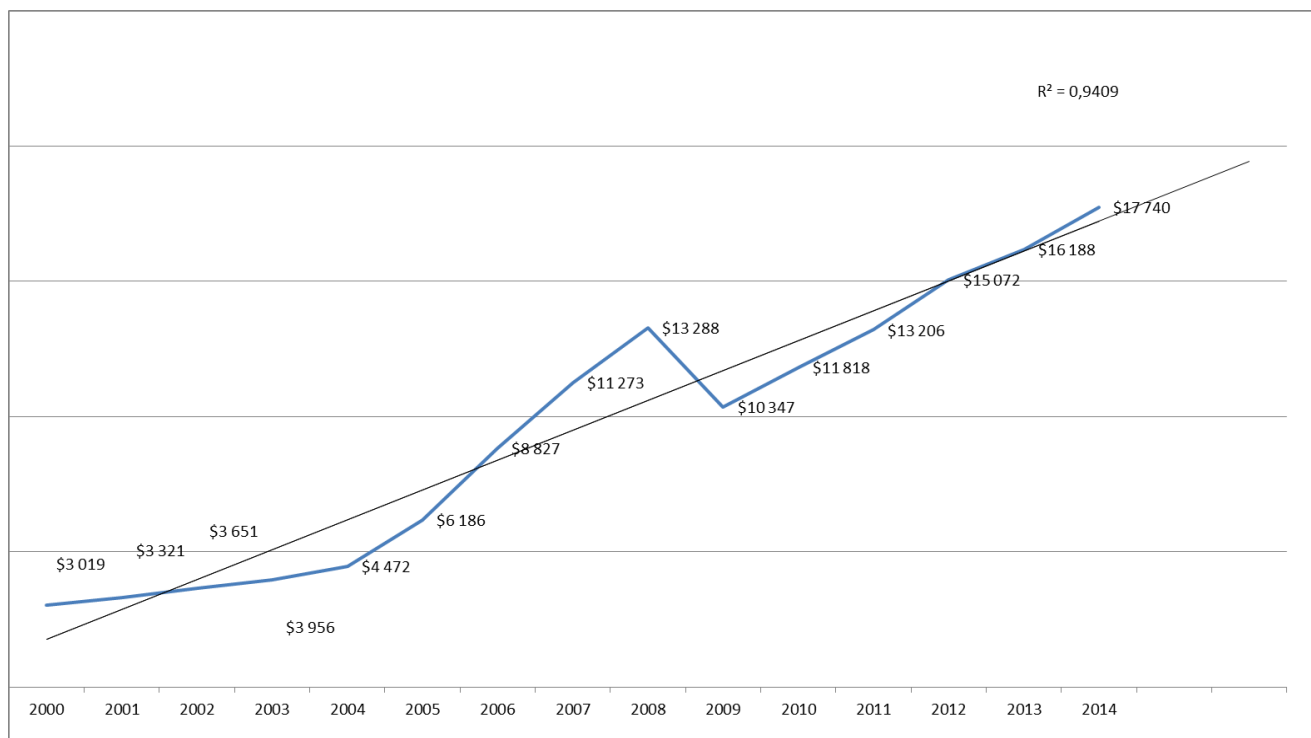
W 2010 roku VisitBritain przeprowadziło badanie wśród obywateli krajów arabskich w całym obszarze Zatoki Perskiej. Wyniki owego badania mówią, iż większość z nich planuje 1 długi wyjazd wakacyjny – nierzadko kilku tygodniowy a także kilka wycieczek weekendowych i podróży krótkodystansowych.

Obywatele ZEA najczęściej wybierają programy, które są dostosowywane specjalnie do ich potrzeb. Szukają czegoś więcej niż zwykłych atrakcji turystycznych. Oczekują oni wysokiego standardu i nie mają problemu by zapłacić za to więcej. Główne determinanty, które kierują obywatelami ZEA przy planowaniu podróży to kolejno: poczucie bezpieczeństwa i przyjazność gospodarzy, pogoda, jakość zakwaterowania, wygodna podróż i możliwość odwiedzenia w miejscu docelowym rodziny lub znajomych oraz walory krajobrazowe i interesujące miasta. Według badań przeprowadzonych przez VisitBritain, najchętniej odwiedzanymi lokalizacjami przez turystów z ZEA są: Londyn, Paryż i Mediolan. Według badania przeprowadzonego przez indyjskie ministerstwo turystyki, turystów ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich można podzielić na następujące kategorie:

1. Turyści podróżujący w celach rodzinno-rekreacyjnych 43%.
2. Rich & Creamy 12%, których cechują znaczne wydatki na 1 osobę, ich pobyt jest długi, mają duże wymagania, co do luksusu i bogactwa oferty.
3. Uczestnicy imprez religijnych, kulturowych, społecznych i korporacyjnych 9,5%
4. Turyści-plecakowcy 12%. Są to turyści w większości zatrudnieni w ZEA, którzy chcą małym kosztem zwiedzić inne kraje.”²⁸

²⁸ W. Bartoszewicz, *Analiza rynków turystyki wyjazdowej – Zjednoczone Emiraty Arabskie*, Warszawa 2013

Dane z Banku Światowego obejmujące lata od 2000 do 2014 roku pokazują jak zmieniały się wydatki obywateli ZEA na turystykę międzynarodową. Na podstawie tych danych prognozować można to jak kształtować się będą wydatki w następnych latach. Warto podkreślić fakt, iż udział wydatków na turystykę obywateli Zjednoczonych Emiratach Arabskich to tylko 1% w skali światowej i 19% w państwach arabskich.

Ryc. 31. Wydatki obywateli ZEA na turystykę międzynarodową w latach 2000-2014 (w bilionach \$)

Źródło: <https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.XPND.CD> (16.01.2018r.).

V. Znaczenie badanego rynku dla Polski

Brak dokładnych danych na ten temat. Warto jednak zaznaczyć, że turystyka emisyjna z obszaru Polski do Dubaju cały czas rośnie. W sezonie 2016/17 biura podróży sprzedawały o 40% więcej wycieczek do Emiratów Arabskich. W roku 2015 liczba Polaków odwiedzających Dubaj wyniosła 50 tysięcy²⁹. W roku 2016 nastąpił wzrost o kolejne 5 tysięcy.

²⁹ <http://www.wirtualnemedi.pl/artykul/dubaj-stawia-na-turystow-z-polski-50-tysiecy-w-zeszlym-roku> (16.01.2018r.)

W 2016 roku Polskę odwiedziła delegacja ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Spotkanie odbyło się we Wrocławiu i miało na celu omówienie rozwoju wymiany turystycznej pomiędzy Polską a Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi. „Celem rozmów było m. in. omówienie uruchomienia większej ilości połączeń lotniczych między ZEA a Polską w celu intensyfikacji przepływu turystów oraz wymiana turystyczna oraz kulturowa pomiędzy Polską a ZEA. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele rządu Szardży: J.E. Szejk Fahim Bin Sultan Al-Qasimi oraz J.E. Szejk Majid Bin Abdalla Al- -Qasimi. Ponadto w spotkaniach uczestniczyli: przedstawiciele władz samorządowych miasta Wrocław, Ambasador Zjednoczonych Emiratów Arabskich – J.E. Yousif Eisa Bin Hassan Al Sabri, Wiceprezes Emirates & Europe Business Development Cluster – Juan Davi Ferrer oraz tłumacz – Pan Nebras Al Masny.

Podczas dwóch dni wizyty przedstawiciele ZEA mieli okazję zapoznać się z niezwykłą architekturą miasta. Odbyli również owocne rozmowy m.in. z władzami administracyjnymi, przedstawicielami linii lotniczych, podmiotów naukowo-badawczych oraz organizacji zajmujących się promocją regionu. Wszystkie spotkania przyczyniały się do zacieśniania relacji pomiędzy państwami i umacniania planów prowadzących do intensyfikacji ruchu turystycznego.”³⁰

Jako ciekawostkę można dodać, iż Dubaj prowadzi kampanię, która ma na celu zwiększenie świadomości Polaków na temat ich kraju, sponsorem pewnego programu w radiu RMF FM jest strona visitdubai.com – oficjalna strona emiratu. Niewątpliwie słuchacz, słysząc tę nazwę kilka razy dziennie zainteresuje się tą destynacją.

Podsumowanie

Dubaj to miasto, które bez wątpienia ma ogromne znaczenie na światowym rynku turystycznym. Jego monumentalne projekty, nowoczesna architektura i luksus przyciągają ludzi z całego świata, ponadto miasto wyznacza nowe standardy na rynku turystycznym i pokazuje konkurentom jak powinna wyglądać destynacja 21 wieku. W 2020 roku liczba odwiedzających ma sięgnąć 20 milionów. Będzie to świetny wynik, tym bardziej, jeśli weźmiemy pod uwagę fakt, iż 30 lat temu teren ten był stertą piachu.

³⁰ <http://experteu.org/pl/press-room/tourism> (16.12.2019r.)

Jeśli chodzi o użyteczność dla Polski to w dalszym ciągu jest ona niewielka. Turystyka z Dubaju do Polski jest tak mała, że mieści się w granicach błędu statystycznego. Z drugiej strony jest coraz lepiej, turystyka wyjazdowa Polaków do owej destynacji cały czas rośnie, przestaje być ona kojarzona, jako miejsce tylko dla bogaczy. Według danych z 2016 roku Zjednoczone Emiraty Arabskie zajmują 14 miejsce w rankingu najbardziej popularnych destynacji turystycznych wśród Polaków. Dla porównania pierwsze miejsce zajmuje Grecja, drugie miejsce należy do Hiszpanii, na trzecim miejscu uplasowały się Włochy, czwarte miejsce to Bułgaria, a piąte Egipt. Miejsce 13 w zestawieniu zajmuje Chorwacja. W porównaniu z rokiem 2015 dla ZEA jest to wzrost o 20%. Niewątpliwie duża część naszych rodaków spędzających urlop w Zjednoczonych Emiratach Arabskich odwiedzi Dubaj. Duży wpływ na to ma niestabilna sytuacja na północy Afryki, niegdyś ulubione destynacje Polaków takie jak Maroko, Libia czy Tunezja, teraz jawią się, jako miejsce możliwego ataku terrorystycznego. Dubaj gwarantuje także świetną pogodę, i - według autora - dużo więcej atrakcji w porównaniu z krajami Afryki. Nie dziwi więc fakt, że Polacy coraz częściej wybierają, i prawdopodobnie coraz częściej będą wybierać Dubaj jako miejsce swoich wakacji.

Prognozy na przyszłość dla Dubaju są bardzo optymistyczne. Miasto cały czas się rozwija, ciągle zaskakuje wszystkich swoimi nowymi projektami, co ma bezpośrednie przełożenie na wzrost jego atrakcyjności. Ma to też znaczenie psychologiczne, ponieważ ludzie słysząc o tym wszystkim we wszelkich mediach chcą sami to zobaczyć na własne oczy. Dotknąć, posmakować, poznać obcą kulturę. To, że Dubaj postrzegany jest, jako ośrodek luksusu też ma niebywałe znaczenie, a zdjęcia na portalach społecznościowych z tej destynacji to gwarancja wielu „lajków”. Szejk Muhammad ibn Raszid Al Maktum kontynuuje pracę swojego poprzednika i idzie mu to świetnie. Dubaj przyciąga zagranicznych inwestorów w tym także z Polski, co bezpośrednio wpływa na jego budżet i wzrost atrakcyjności. Autor prognozuje, że destynacja, będzie zyskiwać coraz większą popularność wśród Polaków, a spadek cen jeszcze bardziej to umocni.

Bibliografia

Pozycje drukowane:

K. Adamus, *Dubaj*, Pascal, Bielsko Biala 2013

Źródła internetowe:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Zjednoczone_Emiraty_Arabskie_(09.11.2017r.)

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Dubaj_\(emirat\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Dubaj_(emirat))_(09.11.2017r.)

<http://www.abcdubaj.pl/podstawowe-informacje/dubaj-wczoraj-i-dzis/gospodarka-dubaju.html>
(09.11.2017r.)

https://en.wikipedia.org/wiki/Fortune_Global_500_(09.11.2017r.)

https://en.wikipedia.org/wiki/Jebel_Ali_Free_Zone_(09.11.2017r.)

http://www.abuzabi.ms.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/polak_w_zjednoczonych_emiratach_arabskich/_(09.11.2017r.)

https://en.wikipedia.org/wiki/Rashid_bin_Saeed_Al_Maktoum_(09.11.2017r.)

<http://www.abcdubaj.pl/podstawowe-informacje/dubaj-wczoraj-i-dzis/historia-dubaju-w-pigulce.html>_(09.11.2017r.)

https://pl.wikipedia.org/wiki/Burdż_Chalifa_(09.11.2017r.)

https://en.wikipedia.org/wiki/Burj_Khalifa_(09.11.2017r.)

<http://podroze.onet.pl/emiraty-burdz-chalifa-najwyzszy-budynek-swiata/9ff5c>_(09.11.2017r.)

<https://thearabianpost.com/tap/2014/02/burj-khalifa-is-dubais-most-visited-tourist-attraction.htm>
(09.11.2017r.)

<https://www.hospitalitynet.org/news/4076874.html>_(09.11.2017r.)

<http://opowiadamodubaju.pl/wyspa-palma-dubaj/>_(09.11.2017r.)

<https://www.holidaycheck.pl/pi/f88d220f-d2d4-3186-9774-f15b25a048bf>_(09.11.2017r.)

<http://www.przystanekdubaj.pl/wyspy-palmowe-stworzone-zadziwiac/>_(09.11.2017r.)

https://pl.wikipedia.org/wiki/Wyspy_Palmowe_(09.11.2017r.)

[https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_hotels_in_Dubai_\(09.11.2017r.\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_hotels_in_Dubai_(09.11.2017r.))
[https://www.visitdubai.com/en/articles/new-hotels-in-dubai_\(09.11.2017r.\)](https://www.visitdubai.com/en/articles/new-hotels-in-dubai_(09.11.2017r.))
[https://www.fostertravel.pl/hotele/emiraty-arabskie/dubaj/atlantis-the-palm/_\(09.11.2017r.\)](https://www.fostertravel.pl/hotele/emiraty-arabskie/dubaj/atlantis-the-palm/_(09.11.2017r.))
[https://en.wikipedia.org/wiki/Atlantis,_The_Palm_\(09.11.2017r.\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Atlantis,_The_Palm_(09.11.2017r.))
[http://www.abctoursdubai.com_\(28.11.2017r.\)](http://www.abctoursdubai.com_(28.11.2017r.))
[https://eximtours.pl/nasze-kierunki/61/zjednoczone-emiraty-arabskie-dubaj-express_\(28.11.2017r.\)](https://eximtours.pl/nasze-kierunki/61/zjednoczone-emiraty-arabskie-dubaj-express_(28.11.2017r.))
[https://www.fostertravel.pl/wycieczki-objazdowe/emiraty-arabskie-dubaj-i-abu-dhabi-bahrajn-katar-doha-legendy-luksusu/fttr-51452-28/_\(28.11.2017r.\)](https://www.fostertravel.pl/wycieczki-objazdowe/emiraty-arabskie-dubaj-i-abu-dhabi-bahrajn-katar-doha-legendy-luksusu/fttr-51452-28/_(28.11.2017r.))
[https://www.raynatours.com/dubai-tours-offers?gclid=EAIaIQobChMIqJu2nZ_z1wIVkhobCh06gQlhEAAYAiAAEgJaEPD_BwE_\(28.11.2017r.\)](https://www.raynatours.com/dubai-tours-offers?gclid=EAIaIQobChMIqJu2nZ_z1wIVkhobCh06gQlhEAAYAiAAEgJaEPD_BwE_(28.11.2017r.))
[http://rybimokiem.me/2012/10/sheikh-zayed-rd-i-dubajscy-kierowcy.html_\(28.11.2017r.\)](http://rybimokiem.me/2012/10/sheikh-zayed-rd-i-dubajscy-kierowcy.html_(28.11.2017r.))
[https://www.dsc.gov.ae/en-us/DSC-News/Pages/Transport-communication-Growth.aspx_\(28.11.2017r.\)](https://www.dsc.gov.ae/en-us/DSC-News/Pages/Transport-communication-Growth.aspx_(28.11.2017r.))
[http://www.psmkms.krakow.pl/index.php/autobusy/autobusy-w-europie/346-zjednoczone-emiraty-arabskie-dubaj_\(28.11.2017r.\)](http://www.psmkms.krakow.pl/index.php/autobusy/autobusy-w-europie/346-zjednoczone-emiraty-arabskie-dubaj_(28.11.2017r.))
[https://pl.wikipedia.org/wiki/Port_Jebel_Ali_\(28.11.2017r.\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Port_Jebel_Ali_(28.11.2017r.))
[http://www.dpworld.ae/en/content/71/47_\(28.11.2017r.\)](http://www.dpworld.ae/en/content/71/47_(28.11.2017r.))
[https://www.dsc.gov.ae/Report/Copy%20of%20DSC_SYB_2016_11%20_%2004.pdf_\(28.11.2017r.\)](https://www.dsc.gov.ae/Report/Copy%20of%20DSC_SYB_2016_11%20_%2004.pdf_(28.11.2017r.))
[http://www.emirates247.com/business/rak-airport-set-to-register-52-rise-in-passenger-traffic-2016-12-08-1.644796_\(28.11.2017r.\)](http://www.emirates247.com/business/rak-airport-set-to-register-52-rise-in-passenger-traffic-2016-12-08-1.644796_(28.11.2017r.))
[https://www.visitdubai.com/en/tourism-performance-report-old_\(28.11.2017r.\)](https://www.visitdubai.com/en/tourism-performance-report-old_(28.11.2017r.))
[https://www.statista.com/statistics/284636/visitor-arrivals-in-dubai-from-international-destinations/\(28.11.2017r.\)](https://www.statista.com/statistics/284636/visitor-arrivals-in-dubai-from-international-destinations/(28.11.2017r.))
[https://www.visitdubai.com/en/tourism-performance-report_\(28.11.2017r.\)](https://www.visitdubai.com/en/tourism-performance-report_(28.11.2017r.))
[https://www.visitdubai.com/en/searchresults?q=promotion+markets_\(28.11.2017r.\)](https://www.visitdubai.com/en/searchresults?q=promotion+markets_(28.11.2017r.))
[https://www.visitdubai.com/en/departments-of-tourism/about-dtcm/tourism-vision-2020\(28.11.2017r.\)](https://www.visitdubai.com/en/departments-of-tourism/about-dtcm/tourism-vision-2020(28.11.2017r.))
[https://www.visitdubai.com/en/departments-of-tourism#our-portfolio_\(28.11.2017r.\)](https://www.visitdubai.com/en/departments-of-tourism#our-portfolio_(28.11.2017r.))
[http://www.sharjah-welcome.com/ar_html/tourism.htm_\(12.11.2017r.\)](http://www.sharjah-welcome.com/ar_html/tourism.htm_(12.11.2017r.))
[https://www.oecd.org/tax/transparency/supplementary-peer-review-report-summary-united-arab-emirates-uae.htm_\(12.11.2017r.\)](https://www.oecd.org/tax/transparency/supplementary-peer-review-report-summary-united-arab-emirates-uae.htm_(12.11.2017r.))
[http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/industry-and-services/oecd-tourism-trends-and-policies-2016_tour-2016-en#.WigHNdfkSUk#page41_\(12.11.2017r.\)](http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/industry-and-services/oecd-tourism-trends-and-policies-2016_tour-2016-en#.WigHNdfkSUk#page41_(12.11.2017r.))
[http://wtir.awf.krakow.pl/attachments/124_Polityka%20turystyczna%20konspekt%203%20i%204.pdf_\(12.11.2017r.\)](http://wtir.awf.krakow.pl/attachments/124_Polityka%20turystyczna%20konspekt%203%20i%204.pdf_(12.11.2017r.))

<http://www.hoteliermiddleeast.com/29360-abu-dhabi-hits-record-tourist-numbers-in-2016/> (12.11.2017r.)

<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145> (12.11.2017r.)

<https://www.atlantisthepalm.com/> (12.11.2017r.)

<http://www.atlantisbahamas.com/thingstodo/waterpark> (12.11.2017r.)

<http://breakplan.pl/cel-podrozy/atrakcja/aquaventure-waterpark?r> (12.11.2017r.)

https://pl.wikipedia.org/wiki/The_Dubai_Mall (12.11.2017r.)

<http://www.grzegorzgawlik.pl/blog/item/745-dubai-mall-najwieksze-centrum-handlowe-swiata-dubaj-emiraty.html> (12.11.2017r.)

<https://www.crazyengineers.com/threads/glass-tunnel-link-to-connect-dubai-mall-and-burj-khalifa-metro-station-soon.65058/> (12.11.2017r.)

<https://thedubaimall.com/> (12.11.2017r.)

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ski_Dubai (12.11.2017r.)

<http://opowiadamodubaju.pl/stok-narciarski-dubaj/> (12.11.2017r.)

https://en.wikipedia.org/wiki/Dubai_Gold_Souk (12.11.2017r.)

<https://www.dubai-online.com/malls/gold-souk/> (12.11.2017r.)

http://www.bryla.pl/bryla/56,85301,12168421,Polacy_zbuduja_podwodny_hotel_w_Dubaju__FILM_.html (12.11.2017r.)

http://www.bryla.pl/bryla/1,85302,6851796,Lewitujacy_wiezowiec_MAD.html (12.11.2017r.)

<http://www.emirates247.com/news/emirates/target-2020-10-amazing-projects-coming-up-in-dubai-2015-06-11-1.593344> (12.11.2017r.)

<https://www.visitdubai.com/pl/articles/future-city> (12.11.2017r.)

<http://www.bryla.pl/bryla/1,85301,16286319,dubaj-buduje-centrum-handlowe-wielkosci-miasta.html> (12.11.2017r.)

<https://www.forbes.pl/life/styl/the-tower-najwyzszy-budynek-swiata-powstanie-w-2020-roku/yccqx0e> (12.11.2017r.)

<https://www.numbeo.com/cost-of-living/in/Dubai> (05.12.2017r.)

<https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2017/unitedarabemirates2017.pdf> (05.12.2017r.)

<https://pl.scribd.com/document/286956179/Annual-Visitor-Report-pdf> (05.12.2017r.)

<https://www.thefirstgroup.com/en/news/2017/1/tourisms-contribution-to-dubais-economy-revealed> (05.12.2017r.)

<https://www.reuters.com/article/us-dubai-tourism/dubai-aims-to-triple-tourism-income-by-2020-idUSBRE94306P20130504> (05.12.2017r.)

<https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2017/unitedarabemirates2017.pdf> (05.12.2017r.)

https://www.zawya.com/mena/en/story/Dubai_medical_tourism_revenues_hit_380million_in_2016-WAM20170606144038382/ (16.12.2019r.)

<http://www.arabianbusiness.com/dubai-attracts-14-2m-tourists-during-2015-up-7-5--620134.html> (16.12.2019r.)

<http://experteu.org/pl/press-room/tourism> (16.12.2019r.)

Spis Tabel

Tabela 1. Dochody w Dubaju z podziałem na wykonywany zawód (w AED).....	25
Tabela 2. Uśrednione zarobki w Dubaju w poszczególnych sektorach w 2017 r (w AED).....	26
Tabela 3. Ceny produktów spożywczych w Dubaju w 2017 r. (w AED).....	27
Tabela 4. Wzrost liczby przyjezdnych (w milionach) do regionu Środkowego Wschodu.....	33

Spis Rycin

Ryc. 1. Położenie Zjednoczonych Emiratów Arabskich na mapie.....	2
Ryc. 2. Położenie strefy wolnego handlu Jebel Ali na mapie.....	3
Ryc. 3. Burj Khalifa.....	7
Ryc. 4. Widok z tarasu widokowego Burj Khalifa.....	8
Ryc. 5. Widok z lotu ptaka na Palmę Jumeriah.....	9
Ryc. 6. Park Wodny Aquaventure, oraz hotel Atlantis, widok z lotu ptaka	11
Ryc. 7. Hotel Burj Al Arab.....	11
Ryc. 8. Częściowe ujęcie akwarium znajdującego się w Dubai Mall.....	13
Ryc. 9. Słynna fontanna znajdująca się wewnątrz Dubai Mall.....	14
Ryc. 10. Stok narciarski Ski Dubai.....	15
Ryc. 11. Witryna jednego ze sklepów, przedstawiająca złote wyroby.....	16
Ryc. 12. Towary oferowane przez jednego ze sprzedawców na targu przypraw.....	17
Ryc. 13. Muzeum w Dubaju.....	18

Ryc. 14. Dubaj Marina nocą.....	19
Ryc. 15. Liczba turystów obsługiwanych przez lotnisko Ras Al. Khaimah w tysiącach osób.....	23
Ryc. 16. Liczba turystów przyjętych przez lotnisko Al Maktoum w 2016 r.....	24
Ryc. 17. Udziały rynków emisji turystycznej do Dubaju. Całkowita liczba gości wyrażona w milionach.....	31
Ryc. 18. Lista pierwszych 10 krajów będących rynkami emisyjnymi do Dubaju w 2015 i 2016 r. wg. liczby przyjazdów.....	32
Ryc. 19. Kraje od 11-20.....	33
Ryc. 20. Prognoza dotycząca wzrostu przyjazdów na całym świecie.....	34
Ryc. 21. Cele przyjazdów turystów do Dubaju w 2014 r.....	35
Ryc. 22. Struktura turystów przyjeżdżających do Dubaju w 2014 r. ze względu na rodzaj grupy...36	
Ryc. 23. Struktura płciowa osób, które odwiedziły Dubaj w 2014r.....	37
Ryc. 24. Liczba hoteli w Dubaju z podziałem na kategorie w grudniu 2016 r.....	38
Ryc. 25. Liczba pokoi hotelowych w Dubaju z podziałem na kategorie, procentowy udział w całym segmencie rynku (wykres kołowy zaznaczony kolorem niebieskim) oraz ich średnie obłożenie (wykres kołowy zaznaczony kolorem fioletowym). Dane pochodzą z grudnia 2016 r.....	38
Ryc. 26. Struktura preferencji dotyczących miejsca zakwaterowania przez turystów odwiedzających Dubaj w 2014 r.....	39
Ryc. 27. Udział turystyki w PKB ZEA w 2016 r.....	40
Ryc. 28. Wpływy z turystyki w ZEA od 1995 roku.....	41
Ryc. 29. Wydatki turystów w najpopularniejszych miastach na świecie (w miliardach dolarów)..42	
Ryc. 30. Prognoza wzrostu wkładu do PKB od 2017 r. do 2027 r. wyrażona w procentach.....	42
Ryc. 31. Wydatki obywateli ZEA na turystykę międzynarodową w latach 2000-2014 (w miliardach \$).....	45

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków poświęconej realizacji przedmiotu „Rynki turystyczne i rekreacyjne”. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza żadnych praw autorskich.